

BABEL.

september 2023
Jaargang 32
Nummer 01

Essay:

De schoonheid van
de omgevallen boom
Rinke van der Veen

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

FACULTEIT DER GEESTESWETENSCHAPPEN

SPOKEN WORD

door Teuntje Ott

09

ACHTERGROND

DIY schoonmaakmiddelen
- door Dieuke Kingma

24

ESSAY

kolonialisme en schoonheidsidealen
- door Phoebe Meekel

18

DE BABEL BABBELBOX

schoonheid - door Loïs Blank, Elena Cornelisse,
Pleun Kraneveld, Phoebe Meekel, Dominique
Seelen en Riccardo Tosellini

28

03. HOOFDREDACTIONEEL • door Dieuke Kingma /// **04. ESSAY** de schoonheid van de omgevallen boom • door Rinke van der Veen /// **06. ESSAY** schoonheid in tegenstellingen • door Dominique Seelen /// **07. MOKUM** mooiste plekjes in Amsterdam die niet meer bestaan • door Rinke van der Veen /// **08. COLUMN** • door Sophie meijer /// **09. SPOKEN WORD** • door Teuntje Ott /// **10. ACHTERGROND** werkproces van Hayao Miyakazi • door Riccardo Tosellini /// **12. REPORTAGE** minaretten • door Maartje Stam /// **14. ESSAY** pretty privilege • Elena Cornelisse /// **17. COLUMN** • door Loïs Blank /// **18. ESSAY** kolonialisme en schoonheidsidealen - door Phoebe Meekel /// **20. GGG** boek 'De zin van het leven' • door Dominique Seelen /// **21. ESSAY** dissonantie in muziek • door Pleun Kraneveld /// **24. ACHTERGROND** DIY schoonmaakmiddelen • door Dieuke Kingma /// **25. ESSAY** afval • door Laura Slee /// **28. DE BABEL BABBELBOX** schoonheid • door Loïs Blank, Elena Cornelisse, Pleun Kraneveld, Phoebe Meekel, Dominique Seelen en Riccardo Tosellini

Lieve *Babel*-lezer,

Een onverwachte bezoeker maakte drie maanden geleden van mijn raam haar woning. Aan de buitenkant van het glas bouwde een grote harige spin een prachtig web, waarin ze de muggen ving die naar mijn bloed op zoek waren. De storm van begin juli verwoestte haar huis. Ze verplaatste zich naar de linkerkant van het raam en deed een tweede poging. Ook dat verwelkomde ik; onze relatie had bijna iets poëtisch. Tot ik erachter kwam dat ze nu door het (kapotte) ventilatieluik naar binnen kan komen. En dat ze nog vier andere spinnen heeft opgetrommeld om mijn raam te kraken.

Schoonheid is een relatie met je huisspin, een zonsondergang, een zwaan in je koffie. Het zijn woorden als 'berusting' en 'heimwee', het is spanning, een perfect gele banaan, een onweersbui in de verte. Schoonheid is beladen, ouderwets en dubbelzinnig. 'De eigenschap mooi te zijn', volgens de Van Dale. September is een nieuw begin, met de eigenschap mooi te zijn.

Rinke en ik hebben deze zomer de hoofdredactie overgenomen van Jens en Kevin. Daarnaast hebben we de afgelopen maanden een leuk clubje nieuwe schrijvers mogen verwelkomen: Pleun, Elena en Phoebe! Iris heeft de webredactie overgenomen en Lesine coördineert vanaf nu de beeldredactie.

We steken dit academisch jaar van wal met een ongekend groot aantal essays. We beginnen met Rinkes reflecties over een omgevallen boom, waarna Dominique uitzoomt en zich afvraagt welke tegenstrijdigheden we tegenkomen als we denken aan wat schoonheid is. Sophie staat in haar column stil bij de kleine mooie dingen van het leven en Rinke vraagt mensen naar hun favoriete stukje Amsterdam dat niet meer bestaat. Teuntje schrijft een spoken-word-stuk over de klimaatcrisis, Riccardo neemt je mee in het maakproces van Hayao Miyazaki (onder andere bekend van Studio Ghibli), Maartje bewondert de Ibn-Tūlūn-moskee, en Elena analyseert *pretty privilege*.

Lois neemt afscheid van *Babel* met een column over de mythe van skin care en maakt vanaf september de overstap naar de *RedPers*-hoofdredactie. We gaan haar scherpe en pakkende schrijfstijl missen en wensen haar een bijzondere tijd!

Phoebe schrijft voor deze editie een artikel over de racistische oorsprong van *fatphobia* – de angst om dik te zijn of worden. Dominique recenseert *De zin van het leven* van Fokke Obbema, Pleun spoort ons aan om dissonante muziek te maken, Dieuke experimenteert met baksoda en Laura schrijft over afval. Tot slot openen we een nieuwe rubriek, 'De *Babel* Babbelbox', waarin een aantal redacteuren zijn bijdrage levert als antwoord op de vraag: wat is schoonheid voor jou?

Liefs,
Dieuke

Babel, Maandblad voor de Faculteit der Geesteswetenschappen, Spuistraat 134, kamer 2.01F, 1012 VB Amsterdam, babel-fgw@uva.nl

Hoofdredactie
Dieuke Kingma en Rinke van der Veen

Redactie
Loïs Blank, Dieuke Kingma, Pleun Kraneveld, Phoebe Meekel, Sophie Meijer, Teuntje Ott, Dominique Seelen, Laura Slee, Maartje Stam, Riccardo Tosellini, Rinke van der Veen

Eindredactiecoördinatie
Jolien de Graaf

Eindredactie
Edgar Albers en Jolien de Graaf

Beeldcoördinatie
Lesine Möricke

Coverbeeld
Saoirse Stack

Illustraties
Winonah van den Bosch, Bob Foulidis, Alicia Koch, Lesine Möricke, Saoirse Stack, Bert Slenders, Romy Veecken, en Susanne de Visser

Fotografie
Sjoerd Baerts

Webredactie
Iris van Hest

Redactieraad
Sarah Beeks, Reinier Kist, Everdien Rietstap en Thomas Rueb

Vormgeving
Luke van Veen,
www.lukevanveen.com

Druk
drukpartnerszuid
www.drukpartnerszuid.nl

Vind ons leuk

www.babelmagazine.nl

Zie ons archief op de UvA-website van *Babel*. Je vindt ons in de A-Z lijst van je opleiding.

De omgevallen boom die je niet ziet

Wanneer ik dit schrijf is het een paar dagen geleden dat storm Poly over Nederland trok. Door het KNMI benoemd als een van de zwaarste stormen die Nederland in de afgelopen vijftig jaar heeft gekend. Zelf was ik tijdens de storm niet in Nederland, maar wel werd ik via familie, vrienden en sociale media op de hoogte gehouden over de schade die de storm aanrichtte. Spullen los en vast vlogen door de lucht: de uiteindelijke schade was enorm. Net zoals bij eerdere zware stormen, waren er ook nu weer veel beelden van omgevallen bomen. Doorgaans staan dit soort foto’s niet veel onder de publieke aandacht, maar na een zware storm gaan er vele beelden in de rondte van bomen die op straten, auto’s en huizen zijn beland. Zowel de enorme kracht die het kost om een boom van zijn plaats te krijgen als de schade die hierdoor veroorzaakt kan worden, blijken een bijzonder aanzicht. Eens kwam ik zelf ook een boom tegen die door een storm was geveld. Ik vertel graag het verhaal waarom deze boom gedenkwaardig voor mij is en waarom ik er een enorme schoonheid in vond.

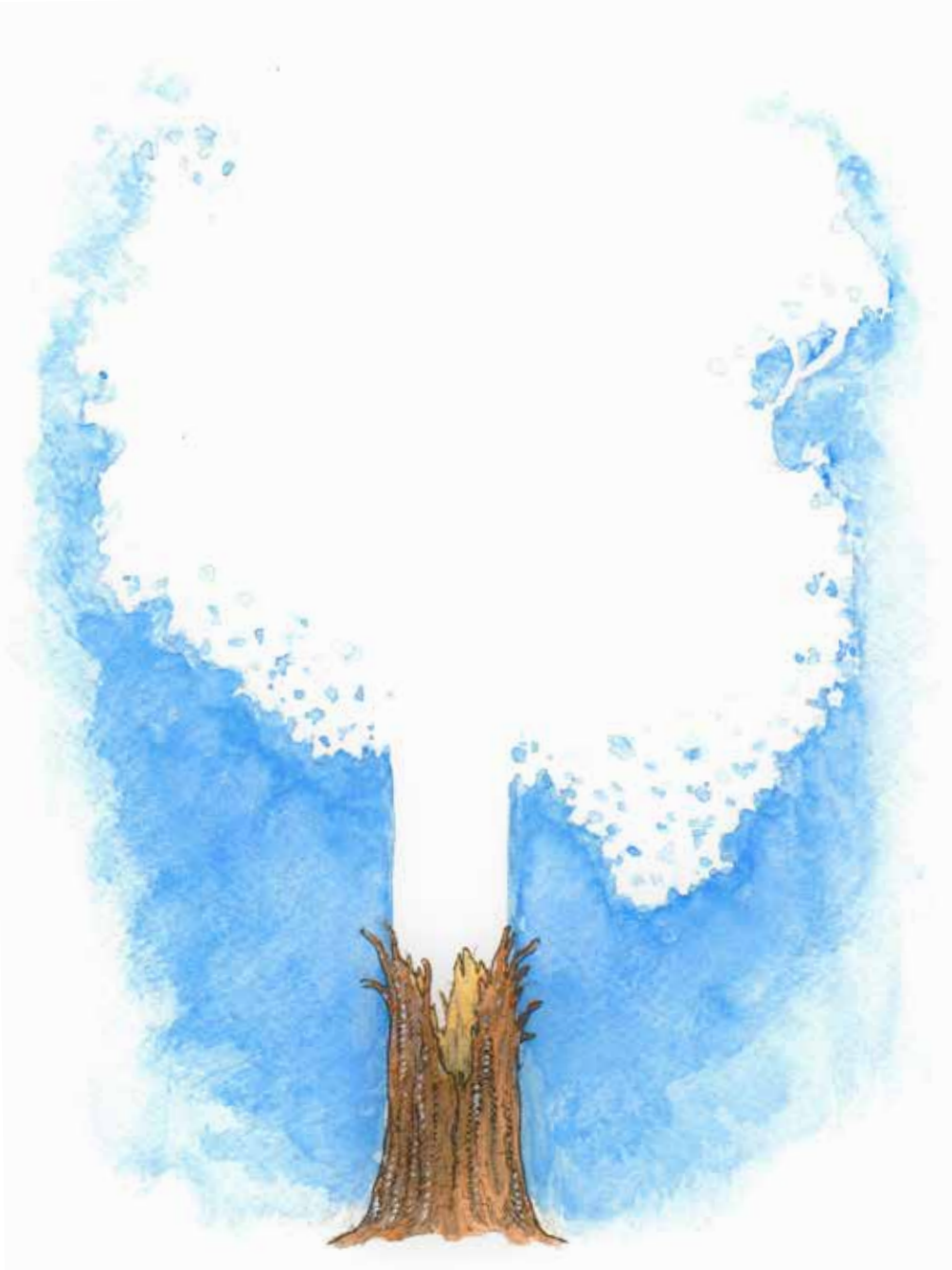
Tekst /// **Rinke van der Veen** Beeld /// **Bob Foulidis**

In Haarlem, de stad waar ik ben opgegroeid, lag ongeveer een jaar geleden een omgevallen boom. Hij lag in het park achter het treinstation: een slachtoffer van de storm die de dag ervoor was overgetrokken. Alhoewel de andere bomen in het park identiek leken, had alleen deze zich overgegeven aan de hevige windvlagen. Ik was onder de indruk van het aanzicht. Aan de grootte te zien, moest deze boom minstens vijftig jaar oud zijn, zo niet meer. Hij lag gestrekt, met de stam op het droge en zijn takken in het water. Aangezien er verder weinig rondom de boom stond, leek de schade van zijn val beperkt. Die dag waren ze in de stad nog bezig om de schade van de storm op te ruimen. Toen ik wegfietste, bedacht ik me dat dit dan ook de laatste keer zou zijn dat ik dit aanzicht zou zien.

Een week later fietste ik weer langs dezelfde plek en zag dat de boom nog niet was weggehaald. Aangezien hij de doorgang van het vele vaarverkeer over de singel blokkeerde, ging ik ervan uit dat hij al snel zou worden weggehaald, maar niets bleek minder waar. Hij was, samen met de afgevalen bladeren die zich om hem heen hadden verzameld, achtergelaten als restant van de storm.

Toentertijd reisde ik regelmatig van Amsterdam naar Haarlem voor vrienden of familie. Maar wanneer ik in de gelegenheid was, ging ik even achter het station kijken of de boom nog op dezelfde plek lag. Telkens als ik hier kwam, leek er weer iets veranderd te zijn. In het

De omgevallen boom begon onderdeel te worden van het landschap en daar zelfs meer ruimte in op te eisen dan hij als staande boom ooit had gekund

begin was hij nog vol bladeren en hadden de losgerukte wortels een groot gat achtergelaten in de grond. Later waren alleen nog de dorre takken over en had het gat zichzelf inmiddels weer opgevuld. Op een bepaald moment waren er in het water zelfs boeien om de takken van de boom gelegd om aan te geven dat de boten er maar omheen moesten varen om hun tocht te vervolgen. De omgevallen boom begon onderdeel te worden van het landschap en daar zelfs meer ruimte in op te eisen dan hij als staande boom ooit had gekund. In zijn tweede leven maakte hij dan ook nog verschillende seizoenen mee. Zo verloren de bomen om hem heen in de herfst hun bladeren en lag de boom nog altijd daar, 's winters bedolven onder een witte sneeuwlaag

Na een tijdje ging ik minder vaak kijken en toen ik op een dag weer langs fietste, lag de boom er niet meer. Eindelijk was het besluit genomen om hem dan nu toch echt weg te halen. Hiermee hield mijn belangstelling voor deze boom echter niet op. Teleurgesteld dat hij was weggehaald, begon ik mij af te vragen waarom ik zo geboeid was geraakt door dit voorval. Wat was het aan een omgevallen boom dat ik zo bijzonder vond?

Hij deed me denken aan mijn persoonlijke relaties met vrienden en familie. Elke keer als ik langskwam, zag ik hoe hij was veranderd tijdens mijn afwezigheid. Hoe langer ik wegbleef, des te meer veranderingen hadden er plaatsgevonden. Je wist nooit hoe lang de boom zou blijven liggen, maar elke keer was ik weer blij om hem tegen te komen.

Hij deed me ook denken aan mijn relatie met het niet-menselijke. Zelf ben ik tot nu toe weinig omgevallen bomen tegengekomen. Het gebeurt ook niet vaak dat een boom zomaar omvalt. In tegenstelling tot mensen, ondergaan bomen geen fysiologische veroudering en kunnen ze niet doodgaan aan de gevolgen van ouderdom. Ze kunnen alleen doodgaan door omgevingsomstandigheden zoals voedselgebrek, droogte of juist een hoge waterstand. Verslechterde omgevingsomstandigheden verhogen het risico dat bomen kunnen omvallen. Met name als de wind er tijdens een storm met enorme kracht tegenaan waait. Dit was waarschijnlijk gebeurd met de omgevallen boom die ik was tegengekomen. Maar naast het feit dat het niet al te vaak voorkomt, is er nog een andere belangrijke reden waarom de mogelijkheid de omgevallen boom normaliter tegen te komen erg klein is. Dit heeft namelijk te maken met hoe de mens reageert als bomen omvallen.

De omgevallen boom in mijn verhaal was voor langere tijd laten liggen, terwijl omgewaaide bomen in het algemeen al snel weg worden gehaald. Vooral als ze het dagelijks leven van de mens in de weg liggen. Het omvallen van een boom is een natuurlijk proces en wij kiezen ervoor om voorrang te geven aan de menselijke functionaliteit. Tot een bepaalde hoogte is het geheel begrijpelijk om bomen niet overal in de weg te laten liggen ten gunste van het natuurlijke proces. Maar wanneer ligt een boom in de weg? En welke invloed heeft het weghalen ervan op mijn begrip van de natuurlijke werking van een bos (of hetgeen waar stadsmensen zoals ik naar zouden refereren als de natuur)?

Het weghalen van omgevallen bomen is voor mij een kenmerk van een antropocentrische denkwijze, waarin wij als mens op kunstmatige manier onze relatie met de natuur in stand proberen te houden. Dit gebeurt niet alleen in steden: ook in bossen worden omgevallen bomen vaak snel weer opgeruimd. In een artikel van 25 februari 2022 van BNNVARA pleit ecooloog Patrick Jansen er dan ook voor om omgevallen bomen juist te laten liggen: ‘Dood hout is immers ontzettend belangrijk voor de biodiversiteit: bijna de helft van de aan bos gebonden soorten is er van afhankelijk.’

Zo blijkt dat de omgevallen boom tot nu toe nog niet tot het landschapsdenkbeeld van de stad en het bos behoort, maar misschien wordt het tijd om hier een nieuw perspectief op los te laten. Een die hem niet alleen ziet als een onbruikbaar stuk hout, dat het leven van de mens alleen maar zou belemmeren, maar die ook kijkt naar wat de omgevallen boom allemaal te bieden heeft voor de omgeving. Aldus het belang voor de biodiversiteit, maar ook kan het laten liggen van de omgevallen boom ons leren meer bewust met de natuur om te gaan. De omgevallen boom heeft mij in ieder geval nieuwe inzichten gebracht met betrekking tot mijn relaties met mensen en de omgeving om mij heen. En elke keer als ik nu een omgevallen boom tegenkom, zie ik deze ook als toevoeging op in plaats van verstoring van de omgeving. 🟡

Schoonheid als yin en yang

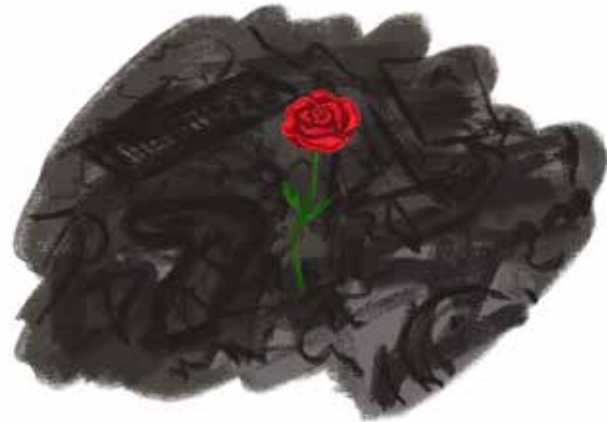
In de trein op weg naar mijn college, keek ik peinzend voor me uit. Mijn mobiel was bijna leeg en mijn oortjes was ik vergeten. Omdat de ideeënvergadering met de redactie al snel naderde, had ik niet veel tijd meer om te peinzen over een geschikt onderwerp voor mijn artikel. Er was dus geen ontkomen meer aan: nu moest ik bedenken welk idee over schoonheid ik ging voorleggen. Terwijl ik nadacht over verschillende vormen van schoonheid - schoonheid in de natuur, fysieke schoonheid, enzovoort - realiseerde ik me opeens dat deze verschillende soorten schoonheid bijna altijd verbonden zijn met niet-schoonheid. Is het namelijk niet zo dat we de warmte van de zon kunnen ervaren omdat we ook weten hoe het is om de kou van de wind te voelen? Om dit idee verder uit te werken had ik bedacht het toe te spitsen op de praktijk. Het uitgangspunt: een doordeweekse dag uit mijn leven.

Tekst /// **Dominique Seelen** Beeld /// **Alicia Koch**

Wanneer tijdens de ochtendspits in de trein wordt omgeroepen: 'Dit is station Amsterdam Centraal', snellen de passagiers als gekken naar de uitgang om als eerste aan de drukte te kunnen ontsnappen. Ja, ook ik behoor tot deze groep. Maar vandaag ging het anders: ik stond niet vooraan, maar had wel haast. Dicht bij de deur stond rechts van mij een oude man met een gebochelde rug, indringende lichaamsgeur en versleten kleding. Even overwoog ik de man op slinkse wijze via links in te halen, maar precies op dat moment maakte de man een vriendelijk gebaar dat ik eerst mocht uitstappen. Ik was verrast en bedankte de man. Op de trap naar beneden realiseerde ik me dat de verwaarloosde en onverzorgde fysieke en zijn galante en vriendelijke gebaar als twee verschillende delen samen deze man maakten tot wie hij was. Er was een verbinding tussen zijn externe niet-schoonheid en interne schoonheid.

Na de drukke stationshal ontvlucht te zijn, liep ik vanuit CS richting Oudemanhuispoort. In een poging niet van mijn sokken gereden te worden door fietsers, maakte ik een soort slalom tussen de neergekwakte vuilniszakken. Opeens ving ik tussen al het vuilnis een glimp op van een prachtig figuur. Gehuld in rood en licht schommelend door de wind leunde hij daar nonchalant tegen de muur. Van achter liep ik naar hem toe, ik draaide mijn hoofd en werd op slag verliefd... Tegen de gevel groeide een prachtige plant met zijdezachte bloemblaadjes en een frisgroene steel. Omringd door vuilniszakken, werd de zoete odeur van deze roos echter verdrongen door de stank van rotte vis. Maar toch leek de roos zich te verzetten tegen het kwaad aan zijn voeten, en vervolgde hij moedig zijn pad op weg naar de nok van het huis. Voor mij symboliseerde dit beeld de mooiheid van de natuur die in relatie met de viezigheid van menselijke productie stond door het schrille contrast dat ze vormden.

Weer terug in de trein op weg naar huis bedacht ik me dat het ook in de kunst vaak draait om het contrast tussen mooi en lelijk. Denk bijvoorbeeld aan Karel Appel, die op brute wijze verf op zijn doeken 'kwakte' als een soort instinctieve daad. Er zijn mensen die stellen dat dit een 'lelijke' vorm van kunst is: de verf zit er in klodders op en de geraffineerdheid van bijvoorbeeld een pentekening is ver te zoeken. Aan de andere kant drukt deze ruwe en wellicht 'lelijke' manier van schilderen ook een soort natuurlijke schoonheid uit:

de verf spreekt voor zich en de energie van het 'gooien' met de verf spat (letterlijk) van het doek. Meningingen over een bepaald kunstwerk ('het is mooi' of 'het ik weerzinwekkend') vormen een contrast met elkaar, maar toch staan ze in verbinding omdat ze gericht zijn op hetzelfde beeld.

Zo vormde een dag uit mijn leven de basis voor de bevestiging van het idee dat schoonheid en mooiheid onlosmakelijk verbonden zijn met lelijkheid en viezigheid. Deze verbintenis is zoals yin verbonden is met yang - hoe cliché dat ook mag klinken. Het zijn twee tegenpolen die in relatie met elkaar staan door het contrast dat ze vormen en waarbij ze elkaars (niet-)schoonheid des te meer benadrukken. Het yin en yang teken houdt daarnaast ook in dat deze tegengestelden niet los van elkaar als absolute fenomenen kunnen bestaan. Dit betekent bijvoorbeeld dat we warmte (yin) pas kunnen ervaren wanneer we kou (yang) ook kennen. Dit principe kan naar mijn mening ook toegepast worden op schoonheid. Een absolute vorm van schoonheid is lastig vast te stellen - het is immers subjectief of je iets mooi vindt of niet - maar door het bestaan van lelijkheid kunnen we schoonheid wel benoemen, en andersom. Kunnen we hieruit eigenlijk niet concluderen dat lelijkheid ook mooi is omdat het de voorwaarde is voor het bestaan van schoonheid? ▲

De mooiste plekken in Amsterdam

Waar denk je aan bij de mooiste plekken in Amsterdam? Terwijl de een zich iets van vroeger herinnert, zal de ander een plek in het Amsterdam van nu te binnen schieten. Schoonheid is iets tijdelijks en voortdurend aan verandering onderhevig. De mooiste plekken kunnen zo verdwijnen en achterblijven als een herinnering aan wat ooit heeft bestaan. Om de schoonheid van deze verloren plekken te herdenken, vroeg ik verschillende mensen naar hun herinneringen aan de mooiste niet langer bestaande plek in Amsterdam. Een ode aan die schoonheid die ooit is geweest.

Tekst /// **Rinke van der Veen** Beeld /// **Alicia Koch**

Rosemarie (22)

In september 2017 begon ik aan mijn eerste hbo-studie en eind oktober had ik al besloten dat die niet voor mij was. Ik was 16 jaar oud en had nog ruim 10 maanden om een andere studie uit te kiezen. Mijn dagen vulde ik met cateringwerk, ochtend-uitstapjes naar het centrum vanuit Amsterdam-Zuidoost en museumbezoeken. Het centrum was in de ochtend nog vrij rustig, zo ook mijn favoriete plekje. Het Amsterdam Museum bevond zich toen nog aan de Kalverstraat, inmiddels is het verhuisd naar de Amstel. Achterin was een klein hofje omringd door het voormalige Burgerweeshuis. Elke zijde had kleine bankjes aan de gevel. De drukte van de Kalverstraat was niet merkbaar. Er kwamen niet veel mensen, behalve af en toe een kleine groep toeristen met gids. Ik maakte hier dan ook graag een tussenstop. Het hofje was vrij toegankelijk, kalm en bood een fijne plek in de zon om even te zitten of te lezen en dit is waarom het voor mij ook zo mooi was.

Stijn (23)

Als ik aan mijn ouders of vrienden van mijn ouders vroeg naar het Amsterdamse uitgaansleven in hun studententijd, dan kwam één club altijd terug: Club iT. Club iT, die in 2004 haar deuren sloot, was dé plek waar mensen zichzelf konden uiten. In iT was niks te gek en de meest wilde verhalen gingen rond over alles wat binnen de deuren plaatsvond. Iedereen die gezien wilde worden, was er te vinden. De diversiteit in de club was representatief voor de toenemende diversiteit in de stad. Daarmee werd iT onlosmakelijk verbonden aan Amsterdam. Inmiddels huisvest club AIR zich op de grond waar ooit iT stond, wat ook karakteriseert hoe het uitgaansleven in Amsterdam wordt doorgegeven aan de volgende generaties, waardoor de lichten van iT nooit helemaal gedoofd zullen zijn.

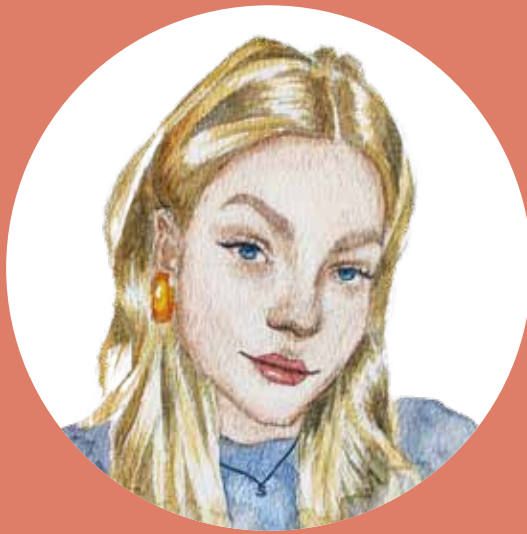
Franz (83)

In de jaren 50 ben ik regelmatig met mijn ouders op zondag in de lunchroom Heck op het Rembrandtplein geweest om niet alleen te genieten van het bijzondere eten doch vooral ook van de muziektoptrédens van populaire orkesten zoals: Malando van Arie Maasland; The Ramblers; Het Zuid-Amerikaans orkest van Ger van Leeuwen. De bezoeken aan Heck waren voor mijn ouders, mijn broer en mij bijzonder, omdat dit voor ons als eenvoudige mensen uit een zogenoemde arbeidersbuurt echt een uitje was.

Tijdens mijn schooltijd van 1952 tot 1956 kwam ik soms op het Thorbeckeplein in Cave Toulouse Lautrec waar ik kwam om te discussiëren over levensvragen en tijdens mijn militaire dienstdienst van 1959 tot 1961 was ik regelmatig in het jazzcafé de Phonobar op de hoek van het Thorbeckeplein en de Herengracht om te genieten van jazzmuziek, waarbij men zijn eigen grammofoonplaten kon meebrengen. Zo zorgde de Phonobar voornamelijk voor een welkome afleiding.

Ron (55)

Het gebouw van de toenmalige dr. Albert Schweitzerschool aan het Javaplantsoen nummer 9 in Amsterdam-Oost. In mijn ogen een mooi en statig gebouw. Ik zat daar op de lagere school van 1973 tot 1979. Inmiddels is de school gesloopt en vervangen door een modern appartementencomplex. Ik vind het jammer dat zo'n mooi schoolgebouw is gesloopt. Enerzijds, omdat tijdens een nostalgisch fietstochtje door de Indische Buurt een plek ontbreekt waar ik een groot deel van mijn jeugd heb doorgebracht. Anderzijds, omdat ik het idee heb dat dit soort statige schoolgebouwen niet meer worden gebouwd. Ik heb het gevoel dat schoolgebouwen tegenwoordig vooral functioneel moeten zijn: grote betonnen kubussen waarin zoveel mogelijk leerlingen moeten worden gehuisvest. Ik vraag me af of je als leerling geïnspireerd wordt door zo'n betonnen kolos. Ik moet er wel bij zeggen dat ik me waarschijnlijk vroeger ook niet zo druk maakte om het gebouw waarin ik onderwijs kreeg: dat besef komt pas later. ▲

Een wereld vol kleine schoonheden

Tekst /// Sophie Meijer Beeld /// Lesine Möricke

‘Wat is schoonheid?’, vroeg ik aan Google. ‘De hoedanigheid prachtig en aantrekkelijk te zijn’, antwoordde de zoekmachine. Sneller kon mijn hypothese over de oppervlakkigheid van gedachten over het begrip ‘schoonheid’ niet bevestigd worden. Naar mijn idee kijken wij als mensen vaak naar schoonheid als iets puur esthetisch, maar er gaat veel meer schuil achter het begrip. Schoonheid beïnvloedt het leven niet alleen maar aan de oppervlakte, maar heeft volgens mij een waarde die je bijna spiritueel zou kunnen noemen.

‘Wat is schoonheid?’, vroeg ik aan mezelf. ‘Vraag het Plato’, dacht ik ook meteen. Mijn *default setting* is de afgelopen jaren door mijn studie Filosofie zo geprogrammeerd, dat ik vaak onderzoek wat Plato er wel niet van zou vinden. Waarom Plato weet ik niet precies, maar in dit geval was het erg treffend! Want mijn redder in nood overtuigt mij ditmaal met zijn opvatting over schoonheid. Plato stelt in de dialoog over schoonheid dat er ontelbaar veel verschillende vormen van schoonheid zijn: van het menselijk lichaam tot leefwijzen en van geuren tot geluiden. Dan hebben we het dus niet alleen maar over de lust voor het oog.

Plato vraagt ons onze blik te verruimen en aandacht te schenken aan elke dimensie van schoonheid. Hoe vaker we schoonheid ervaren door het te bestuderen, hoe belangrijker de aanwezigheid van schoonheid in ons leven zal worden. En als we schoonheid op deze manier anders gaan ervaren, is de kans groter dat we uiteindelijk beter kunnen bepalen wat schoonheid werkelijk is. We zouden haar daardoor tegen kunnen komen op plekken waar we haar niet verwachten.

Als ik iets mag toevoegen aan Plato’s gedachtegoed, is het de samenhang van schoonheid en geluk. Ik heb het idee dat het gevoel van geluk vaak voortkomt uit het streven naar of het behalen van grootse dingen: het behalen van een diploma, het maken van een wereldreis of het verdienen van heel veel geld bijvoorbeeld. Ik zou mezelf voor de gek houden als ik zou zeggen dat ik de schoonheid en het geluk van deze drie voorbeelden niet kan inzien. Maar toch ben ik me er de afgelopen tijd bewust van geworden dat ik mijn alledaagse portie geluk binnenkrijg door de kleine schoonheden in het leven. De kleine porties geluk die schoonheid mij schenkt worden in allerlei verschillende vormen, kleuren en geuren geserveerd.

Als ik de deur uitstap op een koude, winterse maandagmorgen en richting de bus loop om naar college te gaan, krioele de tegenzin

vaak door mijn lichaam. Het zonnestraaltje dat tussen de gebouwen doorkomt, op mijn gezicht valt en eventjes aanvoelt als een warm dekentje, is een kleine portie geluk. De zon geeft mij warmte, ik noem het schoonheid.

Als ik op vakantie ben in Zuid-Frankrijk, loop ik ’s ochtends weleens naar het bakkertje in het dorp dat een aantal kilometer verderop ligt om een ontbijtje te scoren. De portie geluk wordt mij deze keer letterlijk en figuurlijk geserveerd, in de vorm van de geur van een vers gebakken croissantje met een stomend heet kopje koffie ernaast (en af en toe een perensap). Frankrijk geeft mij échte croissantjes, ik noem het schoonheid.

Als ik op Amsterdam Centraal Station aankom om richting mijn ouders te gaan en daar het weekend te vertoeven, dan staan alle mensen op het perron als sardientjes in blik tegen elkaar aangedrukt om zo snel mogelijk een plekje in de trein te kunnen veroveren. Zodra men de trein instapt, is het ieder voor zich (ja, het is echt zo dramatisch). De vreemdeling die dan tóch de deur voor je openhoudt en even op je wacht met verder lopen totdat jij een mini-sprintje hebt getrokken om de deur van hem of haar over te nemen, moet je dan ook niet voor lief nemen. Mijn medepassagier is beleefd, ik noem het schoonheid.

Het gaat mij dus niet altijd om de esthetische waarde van hetgeen waar mijn oog op valt. Het gaat mij vooral om het gevoel dat het mij geeft. De Portugese dichter Fernando Pessoa schreef ooit: ‘Schoonheid is de naam van iets dat niet bestaat. En die ik aan de dingen geef in ruil voor wat zij mij geven.’ Kortom: wat men als schoonheid ervaart, is subjectief. Daar ben ik het voor de volle honderd procent mee eens. Iedereen geeft een eigen invulling aan ‘schoonheid’ en dat is wat het begrip zo diepgaand en spiritueel maakt.

Schoonheid zal waarschijnlijk altijd in verband worden gebracht met esthetiek en dat is ook niet gek, want dat is naar mijn idee de algemene opvatting. Toch zou ik iedereen graag mee willen geven iets minder te kijken en iets meer te voelen; om de kleine schoonheden van het leven niet voor lief te nemen, maar er juist geluk uit te halen. Een kleine portie geluk die komt kijken bij een kleine alledaagse schoonheid kan je dag net even een stukje leuker, warmer, lekkerder of gezelliger maken. Dus onthoud: de wereld kent te veel kleine schoonheden om je te verliezen in het grote. ▲

natuurlijk

Tekst /// Teuntje Ott Beeld /// Susanne de Visser

ik had een glas buitengezet om te meten hoe hard
het deze zomer zou regenen
maar er viel geen druppel vanuit de lucht
voor mijn milieubewuste gedrag
het Akkoord van Parijs heeft ons niet zo ver gebracht
als men had gedacht,
zie hier het resultaat van het wereldwijde
klimaatverdrag
de wereld draait misschien wel door, maar we
bewegen niet naar voren
louter naar achteren,
deze planeet is op z’n retour

de schoonheid gaat zachtjes verloren
als het ritselen van een beekje dat al maanden
droogstaat en geen water meer kent,
alleen de geur van bosbranden en zuurstofgebrek
de schoonheid gaat luid verloren als de verstening
van onze bodem, de opgevangen klappen
van gesmolten ijskappen op het stijgende
wateroppervlak

en de stilte van gekapte bomen
alsjeblieft
stop met de vernietiging van alles wat mooi is,
de aarde loopt te ijsberen en wij
draaien door
terwijl Moeder Natuur verbrandt om haar eigen as.
we pakken alles van haar af.

ze gaat voor ons door het vuur en wij
doen veel te weinig, s
schijnheilige bedrijven wijzen ons de weg waarop zij
stiekem door blijven rijden,
conflictvermijdend, stinkend rijker,
hamsterend en graaiend tot de fraaiheid verdwijnt,
de zeespiegel blijft net zolang stijgen tot we
gedwongen worden naar onze reflectie te kijken
dus alsjeblieft

laat Moeder Aarde niet achter als gegoten in beton
ze voelt zich alleen geborgen in

het zacht fluwelen gras,
verlamd
door angst om nog verder ontmanteld te worden,
kijk haar aan.
kijk
haar
gaan.
ze
v
a
l
t

in een heelal dat amper zuurstof kent
terwijl de ernst van de situatie consequent wordt
onderschat door
klimaatontkenners,
dus laten we de natuur omhelzen.
al moeten we ons vastlijmen aan de grond, een
boom of een
talkshowtafel
tot er eindelijk wordt geluisterd naar de verhalen
van de aarde,
want er is geen planeet B
noch een overvloed aan zoet drinkwater.
het groen kijkt droevig toe hoe Moeder Aarde maar
op blijft warmen,
haar pracht wordt stukje bij beetje afgepeld,
help haar.

hoe heeft het zo ver kunnen komen?
waar zijn we mee bezig, wat doen we haar aan?
waarom wordt haar zoveel onrecht aangedaan?
wie zijn wij om haar te amputeren?
wanneer zal men de schoonheid van de natuur leren
waarderen?

▲

De opluchtende filmwereld van Hayao Miyazaki

Het zien van een Hayao Miyazaki-animatiefilm is een van de meest adembenemende ervaringen die een kind voor het grote scherm kan beleven. Films zoals *My Neighbour Totoro* (1988) en *Spirited Away* (2001) hebben zowel in Japan als internationaal veel lof gekregen en zijn tegenwoordig nog steeds populair onder kinderen en volwassenen. Miyazaki heeft zijn succes als animator niet alleen te danken aan zijn onuitputtelijke toewijding aan het tekenen van expressieve beelden, maar ook aan zijn fijngevoeligheid voor de emotionele belevingswereld van kinderen. Als oprichter van zijn eigen animatiestudio Studio Ghibli heeft hij de vrijheid kunnen nemen om een eigen werkmethode te ontwikkelen voor het maken van animatiefilms. Miyazaki wil met zijn films de kijkers laten ontsnappen aan stress en drukte door hen positieve emoties te laten herontdekken en een gevoel van verbinding en vertrouwen in de eerlijkheid van mensen op te wekken. Hij hoopt dat de kijker daardoor na de film met een verfrist gevoel van optimisme terug naar zijn dagelijkse routines zal gaan. Miyazaki heeft een sterke mening over hoe mooie animatie gemaakt moet worden en zijn visie kan het beste uitgelegd worden aan de hand van zijn favoriete auto.

Tekst /// **Riccardo Tosellini** Beeld /// **Winonah van den Bosch**

Miyazaki's Citroën 2CV

De Citroën 2CV is een Franse auto die tussen 1948 en 1990 gefabriceerd werd. Het was een kleine, goedkope auto geproduceerd voor de gewone burgerij. Miyazaki kocht aan het begin van zijn carrière een van de allereerste modellen en werd snel smoorverliefd op zijn auto. Wat het rijden in de 2CV voor hem zo'n groot avontuur maakt, is niet het aantal paardenkracht (maximaal 65 kilometer per uur) of het comfort (geen airco) dat de auto bezit, maar juist het gebrek eraan. Het geeft hem een enorme kick om met zijn rammelende bak te proberen de andere auto's bij te houden op de snelweg. Of met zijn familie de auto juichend aan te moedigen om sputterend de berg op te rijden. De auto heeft volgens hem een eigen karakter.

Miyazaki ziet de kracht en het comfort van luxe auto's als iets saais dat juist het plezier van het autorijden wegneemt. Voor hem is het gevoel van de kou die tussen de kieren van de ramen naar binnen waait en de spanning van een berg oprijden precies wat de trip tot een avontuur maakt. Net zoals zijn Citroën, hebben de fantasiemachines in Miyazaki's films daarom altijd een eigen persoonlijkheid. De vliegtuigpiloten voelen de wind vanuit hun cockpit en klimmen tijdens het vliegen regelmatig een vleugel op om de motor te repareren; de enorme luchtballonnen in zijn films hebben rotorbladen op de vreemdste plekken en lijken haast op vliegende vissen of insecten. Geen machine in Miyazaki's wereld is perfect en dit geeft hem de mogelijkheid om de adrenaline van het reizen aan de hand van beweging en natuurelementen zoals wind en regen op een visueel indrukwekkende manier te benadrukken.

Hoewel de hoofdrolspelers in zijn films echter niet de voertuigen, maar de mensen en fantasiefiguren zijn, beeldt Miyazaki ook hun charme op een fijngevoelige manier uit. Hij benadrukt de persoonlijkheid van elk personage met elk klein gebaar dat het maakt. In *Spirited Away*, bijvoorbeeld, is de hoofdpersoon een jong meisje, dat na het veters strikken telkens nog even de punt van haar schoenen tegen de grond tikt om de voet beter in de schoen te laten passen. Ook de

Hij benadrukt de persoonlijkheid van elk personage met elk klein gebaar dat het maakt

manier van lopen of rennen verschilt per personage en moment. De fantasiefiguren in Miyazaki's films gedragen zich ook niet als mensen, maar denken vanuit hun eigen mysterieuze belevingswereld. Hoewel het in de films vaak moeilijk is voor de kijker om te doorgronden wat ze denken, weet Miyazaki dat zelf heel goed. Een van de hoofdpersonages in de film *My Neighbour Totoro*, Satsuki, leent een Totoro (een gigantische, vriendelijke bosgeest) bijvoorbeeld een paraplu, omdat het regent. Miyazaki vertelt dat de Totoro het concept 'lenen' helemaal niet kent. In plaats van de paraplu later terug te geven aan Satsuki, bedankt de Totoro haar daarom met een handvol eikels. Dergelijke details vallen niet altijd op en drijven de plot niet per se voort, maar maken de personages en de wereld waarin ze zich bevinden wel veel geloofwaardiger.

Eerst de schets en daarna de tekst

Een van de meest unieke aspecten van Miyazaki's werkmethode is de manier waarop hij een verhaal opbouwt. Normaliter wordt voor het maken van een film eerst een script geschreven, maar Miyazaki begint liever direct met het maken van het storyboard (het storyboard is het verhaal, verteld aan de hand van tekeningen). Zodra de personages, hun onderlinge relaties en de werking van de fantasiewereld voor hem duidelijk zijn, begint hij onmiddellijk met tekenen. De opbouw van het verhaal wordt door zijn collega's beschreven als een eindeloze improvisatieprestatie. Miyazaki heeft een voorkeur voor deze werkmethode, omdat hij dan direct kan zien of een idee ook daadwerkelijk op beeld werkt. Zijn ervaring met scenario's is namelijk dat wat op papier werkt, meestal anders overkomt op beeld. Elk beeld moet expressief zijn, want daarin zitten volgens hem de emoties.

Hij laat ook het liefst zijn onderbewustzijn bepalen hoe een verhaal verloopt. Miyazaki gelooft dat het opstellen van een verhaal waarin alle gebeurtenissen op causale wijze met elkaar verbonden zijn, niet per se emotionerende momenten creëert. Het brein kan rationeel denken, zegt hij, maar in de kern is de mens een emotioneel wezen en emoties volgen niet het strikt rationele pad van een homo economicus. Miyazaki verplaatst zich volledig in zijn personages om vanuit hun standpunt, waarden en drijfveren te redeneren en probeert daarna pas logica als een pleister te gebruiken om het verhaal als een coherent geheel te laten voelen. Hij ziet enige discontinuïteit of onopgeloste verhalendraden ook niet als een dealbreaker: zolang de kijker maar emotioneel geraakt wordt.

Conclusie

Door zijn oog voor detail en zijn storyboard-gedreven werkmethode heeft Miyazaki bijzonder mooie films kunnen maken. Zijn vermogen om de interne wereld van zijn geanimeerde personages oprecht te laten voelen is zelden overtroffen. Wat zijn werk ook heilzaam maakt, is dat hij met zijn films de kijker niet wil ontmoedigen met pessimistische verhalen over de ondergang van de wereld, maar liever wil aansporen tot het leiden van een leuk en gezond leven. In plaats van bijvoorbeeld een film te maken over hoe de aarde vernietigd zal worden door milieuvervuiling en de opwarming van de aarde, wekt hij door middel van films als *My Neighbour Totoro* waardering op voor de natuur en spoort hij kinderen aan op zoek te gaan naar Totoro's in het bos. De obstakels die zijn personages moeten overwinnen, zoals Miyazaki dat moet doen met zijn Citroën, zijn voor hem de ontberingen die het leven een avontuur maken. ▲

Kijken, kijken en bewonderen

De hele zomer vertoefde ik in Egypte. Tijdens mijn afwezigheid in Nederland heb ik regelmatig met mijn moeder aan de telefoon gekletst. Een terugkerende vraag van moederlief was: ‘Zeg Maartje, wat doe jij daar allemaal? Hoe vermaak jij je in jouw vrije tijd?’ ‘Een beetje wandelen, beetje *lingeren*, je kan me vinden op de straten, mam’, reageerde ik. Of ik ook op de straten te vinden ben in Nederland? Natuurlijk, maar niet per se voor het *lingeren*. Er zijn meerdere dingen in Caïro die ervoor zorgen dat ik mij hier wel aangetrokken voel om zonder enig doel in de hitte van de middagzon op de straten te wandelen. Een daarvan is de schoonheid van de architectuur, in het bijzonder van de moskeeën.

Tekst /// **Maartje Stam** Beeld /// **Susanne de Visser**

Het is niet verbazingwekkend dat de architectuur in de hoofdstad van Egypte uiteenlopend is en ik bij elke straat die ik insla, blootgesteld wordt aan een architectonische verrassing. Zo zijn er in Caïro veel invloeden van de verschillende rijken die Egypte door de millennia heen geregeerd hebben. Grof gezien is Egypte na het prehistorische Egypte geregeerd door de Grieken, Alexandrijnen, Romeinen, Omajjaden, Abbasiden, Fatimiden, Ajoebiden, Mamlukken, Ottomanen, Fransen en Britten. Hierna volgde er een Egyptisch koninkrijk en sinds 1952 de Arabische Republiek Egypte. Al ronddwalend door Caïro, zie je al deze historie in die architectonische wonderwerken terug, ook in de vorm van de vele moskeeën. Niet voor niets staat de stad bekend als ‘de stad met de duizend minaretten’.

Masjid

‘Moskee’ is een zelfstandig naamwoord dat afgeleid is van het Arabische woord voor moskee: *masjid*. De kern van dit Arabische woord zijn de drie consonanten s, j en d. Deze consonanten liggen ook aan de basis van woorden als het werkwoord sajada (verleden tijd) en *yusjud* (tegenwoordige tijd), die respectievelijk ‘neerbuigen (in aanbidding)’ en ‘aanbidden’ betekenen. Een moskee is dus kortom een plek waar je neerbuigt in aanbidding. Dit komt overeen met de betekenis die de profeet Mohammed aan de gebedshuizen gaf. Hij zei: ‘Wanneer de tijd van gebed komt, bid daar, want dat is een moskee.’ Deze definitie stelt weinig concrete architectonische eisen, wat ertoe geleid heeft dat de vormgeving van moskee tot moskee verschilt.

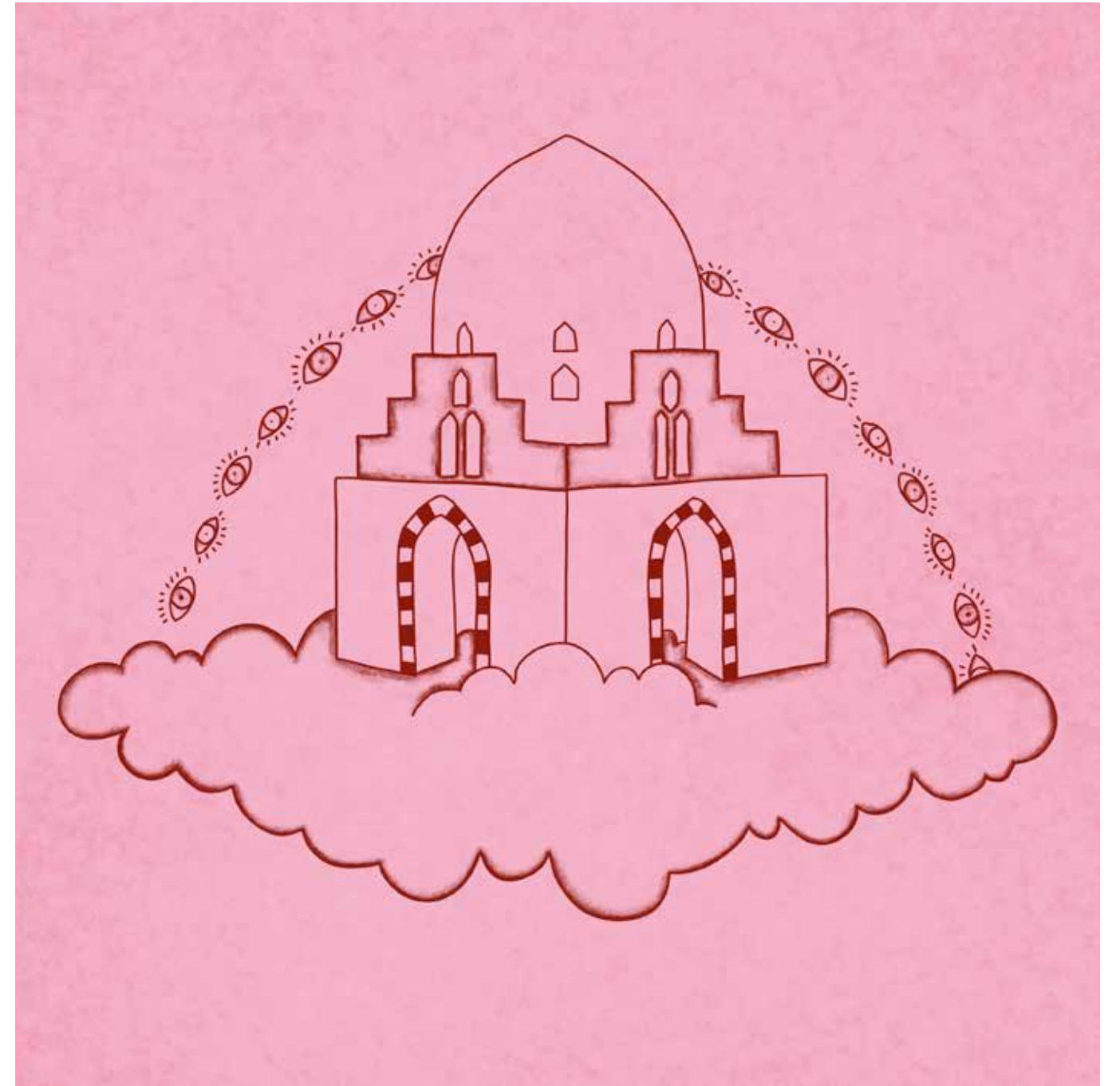
Toch bestaan er enkele basisovereenkomsten tussen alle verschillende moskeeën. Om te zien of het überhaupt een moskee is, kan je bijvoorbeeld letten op de aanwezigheid van een *mihrab*. Een *mihrab* is een gebedsnis die de gebedsrichting aangeeft. Andere gelijkenissen tussen moskeeën hebben te maken met de vijf zuilen van de islam. De eerste, de *shahada*, is de geloofsgetuigenis. Je spreekt hardop uit

dat er één God is en dat Mohammed zijn profeet is. Dit is een vaste formule, die in veel moskeeën als kalligrafie te vinden is. De tweede pilaar is het gebed *salat*, dat men geacht wordt dagelijks vijf keer uit te voeren. Het belang van deze pilaar is terug te vinden in de hoeveelheid moskeeën die in alle wijken van Caïro aanwezig zijn. Moslims worden aangemoedigd samen te bidden. Vandaar dat een moskee genoeg ruimte moet hebben voor alle buurtbewoners en dus vaak een groot gebouw is. Moskeeën zijn standaard voorzien van sanitaire voorzieningen, aangezien het voorafgaand aan het gebed vereist is jezelf ritueel te zuiveren. Naast de benodigde sanitaire voorzieningen heeft een moskee ook vaak hoge muren, torens en een minaret. De gebedsoproep was oorspronkelijk namelijk mensenwerk, en er was een behoorlijke hoogte voor nodig om de menselijke stem genoeg bereik te geven.

Historische parel in Caïro

Naar mijn mening zijn alle moskeeën indrukwekkend op hun eigen manier, of ze nou groot zijn of klein, sober of decoratief. Een noemenswaardig voorbeeld van een moskee die ik in Caïro heb bezocht, is de Ibn-Tulun-moskee.

We gaan terug in de geschiedenis. Zo’n twaalf eeuwen geleden begon de bouw van de moskee en hij werd afgerond in het jaar 879 na Christus. Het grote, rood gesteende gebouw is in opdracht van niemand minder dan naamgever Ahmed Ibn Tulun zelf uitgevoerd. Hij was de toenmalige Abassidische gouverneur van Egypte en Syrië. Vandaag de dag is de moskee de oudste nog in zijn oorspronkelijke vorm bestaande moskee van Caïro, boordevol historie dus. De grote moskee met een klassieke gemeentelijke binnenplaats, die zich uitstrekt over een oppervlakte van vijf hectare, is een zeldzaam bewaard gebleven voorbeeld van de kunst en architectuur uit de klassieke islamitische periode (negende en tiende eeuw). De moskee was bedoeld als het brandpunt van Ibn Tuluns hoofdstad ‘Al-Qatta’i’, die diende als administratief centrum voor de Tulun-dynastie. Aan deze koninklijke

stad ‘Al-Qatta’i’ waren allerlei mythen verbonden: om te beginnen zou op deze plek Noachs ark na de zondvloed zijn geland; verder zou het de plaats zijn waar God tot Mozes sprak en waar Mozes ten slotte op zijn beurt de tovenaars van de farao confronteerde. De moskee is gebouwd in de samarra stijl, die gebruikelijk is bij Abbasidische constructies. Er werden nieuwe, efficiënte en snelle technieken gebruikt om grote oppervlakken baksteen te decoreren. Schoonheid ontbrak in deze stijl ook niet: houten uitgesneden mallen met prachtige patronen werden gestempeld op natte gipsoppervlakken. Deze techniek werd gebruikt onder en rond de bogen en gipsen kapitelen.

Alleen al dit soort architectuur is een goede reden om Egypte te bezoeken. Het bezoeken van gebedshuizen geeft mij tenminste altijd een gevoel van kalmte en rust, zo ook mijn bezoek aan deze moskee. Er hangt iets spiritueels in de lucht dat mij in zijn greep houdt, maar het gevoel gedetailleerd omschrijven vind ik lastig. Het is in elk geval geen vervelende beleving. Daarom was ik blij dat de architectuur van deze gebouwen uitnodigt om naar binnen te stappen en een kijkje te nemen. Misschien draagt de architectuur zelf wel bij aan die spirituele staat? Misschien was ik ook gewoon blij me in de stad met de duizend minaretten te bevinden, een stad die meer dan genoeg gelegenheden biedt om al *lingere*nd bouwwerken als deze te bewonderen. ▲

‘Pretty privilege’: hoe een lelijke denkwijze grote gevolgen heeft

Als je YouTube, Instagram of TikTok opent, ontkom je er eigenlijk niet meer aan: de term *pretty privilege* zwerft de laatste tijd veel rond op de populaire socialmediaplatforms. Van content die de twee minuten niet haalt tot podcasts en video-essays: mensen lijken in het algemeen bewuster te worden van hun eigen privileges. Zo komt ook *pretty privilege* ter sprake: het privilege bijkomstig aan conventioneel aantrekkelijk gevonden worden. De commentators proberen anderen bewust te maken van de vooroordelen die men heeft over aantrekkelijkheid. Zij stellen dat het leven simpelweg makkelijker is wanneer je aantrekkelijk wordt gevonden. Je kan volgens de commentators tot een soortgelijke conclusie komen door te reflecteren. Hoe vaak heb je wel niet een aantrekkelijk persoon gezien en gedacht dat deze positieve eigenschappen bezat, waarvan je eigenlijk niet wist of hij of zij ze ook echt had? En hoe vaak duldt men het wel niet dat een aantrekkelijk persoon onbereikbaar doet, of hard-to-get speelt in een relatie? Dit lijken we bij knappe mensen wel vaker te accepteren dan bij onaantrekkelijke mensen. Zo lijken aantrekkelijkheid en goedkeuring van gedrag sterk met elkaar samen te hangen, aldus de Reddit- en TikTok-commentatoren. Maar vindt deze analyse wel houvast in de wetenschap en zo ja, is het nodig iets tegen *pretty privilege* te doen?

Tekst /// **Elena Cornelisse** Beeld /// **Lesine Mörcke**

Wat is *pretty privilege* eigenlijk?

Pretty privilege is het principe dat mensen een aantrekkelijk uiterlijk associëren met bepaalde positieve kwaliteiten als succes, populariteit en zelfverzekerdheid, wat er uiteindelijk toe leidt dat mensen met een aantrekkelijk uiterlijk een bevoorrechte positie in de maatschappij hebben. Waarom we deze associaties hebben, kan worden uitgelegd aan de hand van het ‘halo-effect’.

Het halo-effect houdt in dat mensen de neiging hebben om een persoon in zijn geheel te karakteriseren, gebaseerd op één waargenomen eigenschap van die persoon.

Als iemand bijvoorbeeld nette kleding draagt en er verzorgd uitziet, concluderen we al snel dat deze persoon succesvol is. Maar deze denkwijze is gebaseerd op een generalisering van uiterlijke eigenschappen. Een nette verschijning heeft namelijk vaak weinig te maken met succesvol zijn. Dat men aantrekkelijkheid met andere ongerelateerde positieve eigenschappen associeert, concludeerde psycholoog Edward Thorndike al in 1920. Hij vroeg aan militaire commandanten om ondergeschikten te beoordelen op verschillende waarneembare kenmerken. Thorndike wilde weten of een positieve beoordeling van deze kenmerken zou kunnen samenhangen met

een positievere beoordeling van prestaties van de ondergeschikten. In eerste instantie was het niet gericht op aantrekkelijkheid, maar wat bij deze studie opviel, was de mate waarin aantrekkelijkheid en succes verband hielden met de beoordeling van de commandanten in dit experiment. De ondergeschikten die volgens het onderzoek conventioneel aantrekkelijk waren, werden door de commandanten eerder als succesvol en ambitieus beschouwd. Uit dit onderzoek volgde ook de leuze: ‘Wat mooi is, is beter.’

Onderzoeken verricht door wetenschappers van de Vrije Universiteit en MIT (*Massachusetts Institute of Technology*) hebben uitgewezen dat men iemands aantrekkelijkheid al in dertien milliseconden kan bepalen. Deze twee onderzoeken laten zien dat mensen in deze dertien milliseconden de basisinformatie kunnen halen uit afbeeldingen. De reden dat mensen aantrekkelijkheid kunnen erkennen en herkennen, zou te maken hebben met de mate van symmetrie in iemands gezicht, aangezien het gemiddeld genomen een goede indicatie schijnt te zijn van gezondheid en een goed immuunsysteem. Dit is een indicatie dat *pretty privilege* een veel diepgaander deel van ons wezen uitmaakt dan je aanvankelijk zou denken.

Waarom denken we eigenlijk zo?

Voor een verklaring van deze denkwijze kunnen we kijken naar de werking van ons brein. Psycholoog Daniel Kahneman, die onderzoekt doet naar menselijk gedrag omtrent beslissingen en oordelen, heeft een theorie opgesteld die ons brein verdeelt in ‘Systeem 1’ en ‘Systeem 2’. Systeem 1 is onze automatische piloot die wij nodig hebben in ons dagelijks functioneren. We eten, slapen, gaan naar werk of school en dit alles doen we op de automatische piloot. Onze voorouders deden dit ook: de hoeveelheid prikkels die op dagelijkse basis bij ons binnenkomt is dusdanig groot dat we ze moeten ordenen om overzicht te krijgen. Meestal gaat dit ook wel goed. Het kan echter problemen veroorzaken als het onterecht informatie groepeerd waardoor een overhaaste generalisatie ontstaat. De valkuil van dit systeem is dat het maar beperkt statistisch en logisch vaardig is. Systeem 2 gebruiken we alleen wanneer dit écht nodig is, oftewel: als we bewust en actief moeten nadenken en reflecteren. Denk bijvoorbeeld aan het oplossen van een wiskundig probleem of buiten onze routines om handelen.

Aangezien we dagelijks op de automatische piloot van Systeem 1 leven, hebben we vaak niet door hoe wij positieve vooroordelen hebben over aantrekkelijke mensen. Zoals eerder genoemd associëren we een aantrekkelijk uiterlijk al snel met algemene gezondheid. Deze vooroordelen zijn al aanwezig in ons onbewuste denken, aangezien we direct kunnen zien of iemand aantrekkelijk is, zelfs sneller dan het duurt om met onze ogen te knippen. Deze associatie passen we door ons feilbare Systeem 1-denken al snel toe op andere aspecten van het leven, waardoor *pretty privilege* tot leven wordt gewekt.

Aantrekkelijke mensen komen hierdoor, zoals we nog zullen zien, in bevoorrechte posities en er is een grote kans dat zij dat niet altijd door hebben. Systeem 2-denken is immers nodig voor reflectie en analyse. Om zo’n denkfout als een overhaaste generalisatie tegen te gaan, heb je immers een statistisch en logisch denkvermogen nodig. Dit bevindt zich slechts in Systeem 2.

We hebben nu gekeken naar wat *pretty privilege* is en hoe dit tot stand komt, maar in welke situaties, afgezien van het dateleven, komt *pretty privilege* voornamelijk voor?

Het effect in de rechtspraak

Aangezien ik zelf rechten studeer, was ik benieuwd in hoeverre *pretty privilege* aanwezig is in de rechtspraak. In sommige gevallen heeft onderzoek uitgewezen dat conventioneel aantrekkelijke verdachten minder zware en lange straffen krijgen opgelegd: In 1991 bleek uit een onderzoek verricht door de Universiteit van Houston dat ‘lelijke’ verdachten voor licht strafbare feiten, zoals vandalisme en lichte mishandeling, een drie tot vier keer hogere boete kregen dan ‘aantrekkelijke’ mensen die verdacht werden van hetzelfde strafbare feit.

Zo is ook een onderzoek gedaan onder 500 studenten aan de Universiteit van Oslo, die met behulp van slechts een tekstje moesten bepalen welke straf een verdachte moest krijgen. Wanneer het woordje ‘mooi’ of ‘knap’ in de beschrijving voorkwam, gaven studenten 24% lagere straffen. Bij zwaardere strafbare feiten zoals moord of verkrachting was dit 10% verschil. Het is natuurlijk wel problematisch om dit type onderzoeken als universeel voor de

rechtspraak te beschouwen, gezien het feit dat elk strafrechtelijk onderzoek anders is, maar er zijn wel aanwijzingen dat dit gebeurt. Zo blijken er dus indicaties te zijn voor het bestaan van een zekere mate van *pretty privilege* binnen de rechtspraak.

Het effect in de werkomgeving

Het lijkt simpel als werkgever of recruiter: je neemt iemand aan die beschikt over de juiste kwaliteiten, werkervaring en opleiding passend bij de functie. Echter, dit blijkt niet altijd het geval te zijn. Je voelt de bui waarschijnlijk al hangen: een aantrekkelijk gezicht kan een voordeel zijn bij de beoordeling of iemand geschikt is voor een baan. In 1973 concludeerden Margaret Clifford en Elaine Walster in hun studie dat aantrekkelijke mensen eerder intelligent worden aangemerkt. Ook je kledingstijl heeft invloed op hoe je overkomt. Recruiters associëren een nette kledingstijl bijvoorbeeld met een zorgvuldige werkwijze.

Pretty privilege is het principe waarbij mensen een aantrekkelijk uiterlijk associëren met bepaalde positieve kwaliteiten, zoals succes, populariteit en zelfverzekerdheid, wat uiteindelijk leidt tot een bevoorrechte positie in de maatschappij

De eerste indruk van een sollicitant lijkt dus sterk te worden beïnvloed door oppervlakkige kenmerken. Wanneer deze indruk positief is, wordt al snel geoordeeld dat de sollicitant ook competent en geschikt is op andere vlakken, zonder dat hier enig bewijs voor is. Zo zie je maar dat de gouden sollicitatietip (dat je een goede eerste indruk moet maken) ontzettend waar is.

Het effect op ons koopgedrag

Hoe vaak klik jij op een website die eruitziet alsof hij gemaakt zou kunnen zijn in 2005?

Verschillende onderzoeken wijzen uit dat design essentieel is voor het aantrekken van potentiële kopers en klanten. Dit is ook niet zo gek: verkopers hebben maar beperkt de tijd om de aandacht van de koper te vangen. Het ontwerp moet zo aantrekkelijk mogelijk zijn voor de koper, zodat deze ook bereid is het product aan te schaffen. Voor vormgeving geldt naast dat het aantrekkelijk moet zijn ook nog eens dat het uniek en herkenbaar moet zijn voor de gemiddelde persoon.

Begrijpelijk dus dat bedrijven gespecialiseerde designers in dienst nemen. Er kan dus wel geconcludeerd worden dat wat mooi is, écht beter gevonden lijkt te worden door het publiek. Zo dreigt de kwaliteit van producten los te komen staan van wat gepresenteerd wordt aan de koper.

Ja, maar ik trap daar niet in!

Pretty privilege blijkt in verschillende domeinen van ons leven een rol te spelen en helaas moet ik ook de koppigen onder ons teleurstellen: zelfs als je je juist negatief opstelt tegenover mensen die conventioneel aantrekkelijk zijn, en dus gaat denken dat een knap iemand slechte eigenschappen heeft, is ook dat een denkfout: het *‘horn-effect’*. Feitelijk is dit het exact tegenovergestelde van het halo-effect: één eigenschap van een persoon kleurt de beoordeling van deze persoon in zijn geheel negatief. Bijvoorbeeld: ‘O, zij is zo aantrekkelijk – ze is vast arrogant.’

Als je denkt de gemiddelde vormgever te slim af te zijn door de kwaliteit en het uiterlijk van een product niet met elkaar te associëren, zit er nog steeds een addertje onder het gras. Een sluwe truc die aanbevolen wordt door marketingstrategen is om Systeem 2 met zoveel feiten en informatie te overweldigen dat Systeem 1 vrij spel krijgt. Dit is het geval als er geprobeerd wordt een product te verkopen met allerlei feitelijke informatie, van grafieken tot aan labels en keurmerken. Systeem 2 wordt hierdoor geprikkeld, maar de hoeveelheid informatie is te veel om rationeel te analyseren, waardoor de uiteindelijke keuze door Systeem 1 wordt gemaakt. Zo denk jij als koper dat jij een rationele keuze hebt gemaakt bij het kopen van een artikel. Helaas, je hebt alsnog vanuit Systeem 1 gehandeld. Hierdoor zal jouw uiteindelijke keuze ondoordacht worden gemaakt, op basis van het uiterlijk van het product bijvoorbeeld.

Maar kunnen we iets tegen pretty privilege doen?

Psycholoog Gijs Bijlstra stelt dat denkfouten zoals overhaaste generalisaties menselijk zijn. Sowieso is de mens geneigd om in hokjes te denken, dit is ook iets wat we nodig hebben om in het dagelijks leven te functioneren. De hoeveelheid prikkels die een mens op een dag ontvangt is zo groot, dat we alle indrukken wel móeten inkaderen. Maar het is wel zo dat bewustwording over onze eigen manieren van denken, zoals het halo-effect, ervoor kan zorgen dat we oplettend worden tegenover onze eigen gedachten en we de hoeveelheid vooroordelen kunnen inzien die we hebben tegenover anderen. Misschien ben ik te idealistisch, maar wellicht kan het op den duur gedaan zijn met knappe mensen onbewust voortrekken in de maatschappij door uiterlijk. ▲

xoxo het kapitalisme

Tekst /// Loïs Blank Beeld /// Lesine Möricke

‘*This is how I cleaned up my acne in less than 3 months*’, een klassieke opening van een TikTok-video over acne. Deze hoek van het platform wordt ook wel *acnetok* genoemd en de bijbehorende hashtag is 1,9 miljoen keer bekeken. Skincare is *hot*, zo berekende Fortune Business Insights dat er in 2022 \$ 104 miljard omging in de wereldwijde skincaremarkt. En die populariteit zien we ook bij bekende mensen: elke beroemdheid *and their mother* – soms letterlijk met dank aan het nepotisme – heeft een skincarebedrijf.

De OG skincare-influencer van de huidige jongere generatie is natuurlijk Kylie Jenner en haar Kylie Cosmetics, waarvan de skinset \$ 125 kost. Daar krijg je zes producten voor die samen een volwaardige skincareroutine vormen. Die prijs valt mee vergeleken met de \$ 640 die de negendelige set van SKKN kost, het skincarebedrijf van Kim Kardashian. Maar er is bijvoorbeeld ook nog Rhode van Hailey Bieber, Goop van Gwyneth Paltrow, JLo Beauty van JLo, The Outset van Scarlett Johansson en van Nederlandse bodem Nimya van NikkieTutorials. En dat zijn alleen nog maar de merken die ik zo uit mijn mouw schud.

Vele van hen beweren een broodnodige toevoeging te zijn aan het skincarelandschap. Zo zegt SKKN *‘a new era of skincare’* in te luiden en lezen we op de site van The Outset: *‘I know it can work because it works for me. xx Scarlett’*

Na de hele middelbare school met een perzikhuidje doorgerold te hebben, bedacht mijn lichaam toen ik 19 was dat ik wat in te halen had. Ik kreeg ineens acne. *Lucky me*, is de hashtag *acneclearskin* 1,1 miljoen keer bekeken op TikTok, delen velen hun succesverhaal en is er ook daarbuiten genoeg informatie te vinden. Dit varkentje ging ik wel even wassen door mijn gezichtje met dé cleanser te wassen. Ik moest gewoon die cleanser even vinden.

Hoe meer TikTok-*girlies* ik zag die dit probleem zelf hadden opgelost, hoe meer ik het gevoel kreeg dat ook ik dit zelf moest kunnen. Ik ben toch feminist? Ik kan toch voor mezelf zorgen? Ik weet toch hoe het internet werkt – ben toch geen boomer – en kan daar gemakkelijk informatie over opzoeken? Ik zag mijn acne als een Rubikskubus van stukjes huid: als ik die oploste, was de balans hersteld. Maar skincare-TikTok bleek een gigantisch doolhof waarin

je bij elke afslag tol moet betalen. Gebruik je een toner, moisturizer, cleanser, acid, peeling, of masker? Of moet je echt, zoals sommigen online verkondigen, een skincareroutine hebben die tweemaal daags uit twaalf stappen bestaat? Wist je dat *hyaluronic acid* als een glas water voor je gezicht is? Heb je wel een vitamine C-serum? Gebruik je AHA of BHA als exfoliant? Je weet dat ingrediënten van bepaalde producenten niet samengaan, hè? En dat andere je huid gevoeliger maken voor uv-licht? Maar ja, SPF gebruik je natuurlijk al elke dag, want anders ziet je huid eruit als een rozijn als je dertig bent, hè?

Het houdt hier niet op, want voor elk product zijn er oneindig veel merken, die allemaal beweren de beste te zijn. En de meningen daarover zijn uiteraard verdeeld. Dat is fijn voor de bedrijven: verdeelde meningen betekent geen consensus en altijd de hoop dat als het ene merk niet werkt, het andere wellicht wel. Als de marketing zegt ‘ieder lichaam is anders’ fluistert ze eigenlijk ‘spendeer vooral je geld aan alle producten en merken. xx het kapitalisme’

Als brave onderdaan van dat waanzinnige systeem heb ik 6 jaar lang gezocht naar het product dat voor mij zou werken. Vorig jaar kocht ik als laatste mislukte poging een cleanser van € 40 per fles. Toen ook dat niet hielp, heb ik met de staart tussen de benen gebruikgemaakt van hetgeen waar de rechtse politiek het afgelopen decennium vooral op bezuinigd heeft: het zorgsysteem. En wat blijkt, dat is een geweldige remedie tegen een probleem dat je zelf binnen het gelddoolhof, dat ook wel kapitalisme heet, lastig kunt oplossen. De huisarts vertelde me simpelweg dat er een stappenplan van verschillende medicaties was voordat ik doorverwezen zou worden naar een dermatoloog. En je raadt het al: stap één slaat hartstikke goed aan. Mijn huid heeft er niet zo goed uitgezien sinds ik acne kreeg op mijn 19e. En de crème die ik nu gebruik? Een prachtige € 20 en daar kan ik een half jaar mee vooruit.

Ik ben absoluut geen specialist op dit gebied en dat ga ik ook niet pogen te zijn. Maar als je je op een manier in mijn verhaal herkent, kan ik je als tip geven om te overwegen met de huisarts of een specialist te praten. (En nee, een TikToker met 100.000 volgers die enkel video's maakt over skincare, is dat niet per se.)

I don't know if it will work for you, but it did for me. xx Loïs ▲

Waarom de Venus van Willendorf nu verafschuwd wordt

Voor iedereen is schoonheid een persoonlijk concept, het is immers maar net waar je van houdt. Echter, we kunnen niet ontkennen dat onze meningen over wat mooi is en wat niet sterk beïnvloed worden door de maatschappij waarin wij leven. Wat als mooi wordt gezien in de westerse cultuur kan bijvoorbeeld sterk verschillen van wat in andere culturen als mooi geldt. Daarbij verandert de wereld om ons heen constant en zo doet ook het schoonheidsideaal dat. Wat wij tegenwoordig mooi vinden komt niet overeen met wat vroeger gewaardeerd werd en zal ook niet overeenkomen met wat wij in de toekomst als ware schoonheid zullen zien. De kunstgeschiedenis laat een breed palet aan verschillende typen schoonheid zien, en geeft zo een inkijkje in de schoonheidsidealen die door de tijden heen hebben bestaan. De prehistorische Venus van Willendorf laat bijvoorbeeld met haar volle borsten, volumineuze buik en ronde kont zien dat deze lichaamseigenschappen toen als aantrekkelijk werden gezien. Tegenwoordig wordt dit figuur door de maatschappij verafschuwd. Hoe komt het dat wij heden ten dage heel anders kijken naar volle vrouwen dan vroeger?

Tekst /// **Phoebe Meekel** Beeld /// **Bert Slenders**

In verschillende kunstwerken en filosofische geschriften uit de zestiende en zeventiende eeuw komt een adoratie voor gezette mensen naar voren. Peter Paul Rubens (die wellicht bekend in de oren klinkt door het woord 'rubenesque') heeft bijvoorbeeld vele schilderijen gemaakt waarop volle vrouwen afgebeeld zijn. Ook de Duitse kunstschilder Albrecht Dürer ging op zoek naar de ware schoonheid, die volgens hem in perfecte proportionaliteit bestond. In zijn *Vier Bücher von menschlicher Proportion* (1528) schetst Dürer zijn idee van wat 'normale' mannen- en vrouwenlichamen zijn. Hij schonk weliswaar veel aandacht aan nauwkeurige berekeningen van wat de optimale lengte en breedte voor elk lichaamsdeel zou zijn, maar de lichamen die hij uittekende waren ook heel erg gevarieerd. Hij illustreerde personen met verschillende lichaamsafmetingen en hierbij kwamen vaak gezette vrouwen voorbij. Een mogelijke verklaring is dat zijn modellen vaak per toeval gezet waren, maar het kan ook zijn dat Dürer een voorkeur had voor vollere vrouwen.

Niet alleen Dürer was bezig met het uitzoeken van wat ware schoonheid is. In het boek *Over de schoonheid van de vrouw* (1548), geschreven door de Italiaanse dichter Agnolo Firenzuola, vinden gesprekken plaats over schoonheid tussen de jonge heer Celso en vier dames uit de hogere burgerij van Prato. Uit het verhaal komt wederom naar voren dat de verhoudingen tussen lichaamsdelen moeten kloppen: 'somewhere between lean and fat, plump and juicy, of the right proportions.' Hoewel er hier wordt toegelicht dat een vrouwelijk lichaam tussen mager en vet in moet zitten, wordt in dit boek de nadruk gelegd op het 'plump and juicy'-zijn. Het décolleté, zo meent Celso, moet mollig zijn (zodat er geen bot te zien is), de heupen breed

en de armen vlezig en gespierd. Je bent als vrouw beter te dik dan te dun, is het sentiment dat heerst in deze tijd.

Maar hoe verklaren wij dat er tegenwoordig door de maatschappij heel anders wordt gekeken naar gezette vrouwen? Om dit uit te leggen moet er worden gekeken naar de periode waarin de slavernij op zijn hoogtepunt (of eigenlijk: dieptepunt) was: de zeventiende en achttiende eeuw. Het blijkt namelijk dat kolonialisme en daarmee ook racisme een integraal onderdeel uitmaakt van *fatphobia*.

Het blijkt namelijk dat kolonialisme en daarmee ook racisme een integraal onderdeel uitmaakt van *fatphobia*.

Men zocht toentertijd naar een manier om te kunnen zien wie de slaven waren en wie de vrijen. De arts François de Bernier ontwierp in 1684 dan ook de eerste rassenclassificatie, waarbij degenen met een witte huid in het 'eerste ras' werden geplaatst en de zwarten in het tweede. Echter, nadat witten en zwarten tweehonderd jaar in elkaars nabijheid hadden gewoond, werkte kleur niet meer als basis voor het systeem; er ontstonden mengelmoezen. Er moest dus naar een ander systeem gezocht worden om te verantwoorden waarom mensen van kleur ondergeschikt waren aan degenen met een witte huid. Volgens de Franse natuuronderzoeker Georges-Louis Leclerc de Buffon waren, na huidskleur, de vorm en grootte van het lichaam de belangrijkste merktekens van lijfelijk onderscheid tussen rassen.

Het is ietwat moeilijk om te begrijpen hoe men rond de achttiende en negentiende eeuw dacht dat het zwarte ras eruit zag. Verschillende theoretici spreken elkaar namelijk tegen. Zo ziet de arts Anders Sparrman de 'Hottentotten' (een denigrerende naam voor de Khoikoi, bedacht door Nederlandse kolonisten) als een slankere groep dan Europeanen, terwijl antropoloog Julien-Joseph Virey deze mensen juist als dik portretteert. Er werd ook onderscheid gemaakt tussen verschillende groepen Afrikanen. Zo beweerde Buffon dat er veel

diversiteit was onder deze groep en dat de kleine Afrikanen tot de Moren behoorden. De zwarte Afrikanen daarentegen, ook wel les nègres genoemd, zouden lang, mollig, maar ook eenvoudig en dom zijn. Hun leefgebied zou namelijk rijk zijn aan voedsel, waardoor deze Afrikanen volgens Buffon weliswaar goed doorvoed, maar ook dom en simpel zouden zijn. Ondanks zijn uitspraken zag Buffon volle vrouwen echter nog steeds als een belichaming van ware schoonheid.

Ook Virey beweert in zijn boek *Natural History of the Negro race* (1837) dat de zwarte Afrikaan dom is: 'In our white species, the forehead is projecting and the mouth retreating, as if we were rather designed to think than to eat; in the negro species, the forehead is retreating and the mouth projecting, as if he were made to eat rather than to think.' Het is dus duidelijk dat men laag denkt over zwarte mensen.

Dikheid werd steeds meer geassocieerd met zwarten en dan voornamelijk zwarte vrouwen. Het naakte lichaam van slavin Sara Baartman werd begin negentiende eeuw in Engeland tentoongesteld als de '*most correct and perfect specimen of that race of people*'. Het viel op dat ze een grote kont en volle rondingen had en hier werd ook de nadruk op gelegd tijdens de tentoonstellingen. De bezoekers mochten haar bekijken, aanraken en hadden waarschijnlijk ook seks met haar. Ondanks dat rondingen onder vrouwen in deze tijd in de mode waren, werd Sara's lichaam als iets heel anders dan dat van Britse vrouwen beschouwd. Men wilde niet geassocieerd worden met zwarte slaven en daarom werd het een slechte zaak om dik te zijn.

Men hield zich (en houdt zich nog steeds) veel bezig met het monitoren van verschillende lichamen. Dit vond eerst via het geloof plaats: je mocht jezelf niet overgeven aan lichamelijke behoeften zoals seks en overmatige voedselinname. Op een gegeven moment nam de medische wereld deze taak over. Zo werd er verteld wat voor en met welke mate je voedsel tot je mocht nemen. Neem bijvoorbeeld het op melk gebaseerde vegetarische dieet van George Cheyne begin achttiende eeuw die erg populair werd onder Engelse vrouwen. Er kwamen ook steeds meer studies naar buiten die obesitas negatief ter sprake brachten. Zo onderzocht fysioloog Ancel Keys en zijn team in 1958 het verband tussen voeding, gewicht en hart- en vaatziekten. Ze ontdekten dat overgewicht verband hield met hartkrampen, maar niet met een hartinfarct of een coronaire dood. Het is echter moeilijk om te geloven dat zijn werk op dit gebied uitsluitend werd gevoed door medische bevindingen. Zo heeft Keys laten weten dat hij dikheid lelijk vindt, ofschoon het op zichzelf geen oorzaak is van coronaire hartziekte.

Zo blijkt dat het afkeuren van dikke lichamen niet alleen te wijten is aan medische inzichten, maar veel dieper ligt dan dat. Onze mening over lichamelijke schoonheid en daarmee ook dikheid is, zo blijkt, sterk beïnvloed door de maatschappij en haar geschiedenis. Tegenwoordig is er – gelukkig – een nieuwe beweging gaande, die het beeld over dikke mensen ten positieve verschuift.

Twee pagina's doen geen recht aan dit onderwerp; er valt nog veel meer te vertellen over de relatie tussen *fatphobia* en kolonialisme. Ik raad je dan ook zeker aan om het boek *Fearing the black body* (2019) van professor Sabrina Strings te lezen om meer te leren over deze geschiedenis. Al met al is het het allerbelangrijkst om je lekker in je vel te voelen en te beseffen dat er geen universele schoonheid bestaat. Iedereen is mooi op zijn eigen manier. ▲

Het leven is als een pompeblêdenpad

In groep drie van de basisschool vertrokken we op schoolreisje naar Kameleondorp: een attractiepark gebaseerd op de jeugdboekenreeks *De Kameleon*. Een van de activiteiten die we daar deden staat me nog goed bij: het pompeblêdenpad. Dit pad bestond uit drijvende stapstenen in de vorm van meerbladeren ('pompeblêd' is de Friese benaming voor 'meerblad'). De truc was om over deze bladeren te lopen en de overkant te bereiken zonder in het water te vallen. Dit was praktisch onmogelijk, omdat de stapstenen heel glibberig en verre van stabiel waren, waardoor bij elke stap de kans groter was dat je in het water zou vallen dan dat je het volgende blad zou bereiken. Deze flashback kreeg ik naar aanleiding van het boek *Een zinvol leven* geschreven door Fokke Obbema, redacteur van *de Volkskrant*. De connectie tussen dit boek en mijn flashback is nog even een cliffhanger; eerst iets over de bijzondere verhalen die Obbema gebundeld heeft.

Tekst /// Dominique Seelen Beeld /// Winonah van den Bosch

Hoe men nadenkt over de schoonheid van het leven

Obbema's werk is opgebouwd uit interviews met mensen uit alle hoeken van de samenleving, die spreken over de zin en de schoonheid van het bestaan. Elk hoofdstuk stelt Obbema de geïnterviewden opnieuw de hamvraag: 'Wat is voor u een betekenisvol leven?' Hoewel betekenisvolheid en schoonheid niet hetzelfde zijn, blijkt uit de interviews dat betekenisvolle zaken in het leven vaak ook beschouwd worden als de elementen die het leven bijzonder en mooi maken.

Het viel me op dat veel mensen vertelden dat het helpen van anderen als een rode draad door hun leven liep. Waar de één vanuit zijn drugsverleden nu probeert verslaafden te helpen, is het voor de ander juist belangrijk klaar te staan voor familieleden. Hoe verschillend het motief of de uitvoering ook is, deze mensen deelden de opvatting dat de schoonheid van leven bestaat in hulp verlenen.

Ook zelfontplooiing behoorde voor velen tot de schoonheid van het leven. Ik herinner me nog een interview met een vrouw wier ouders vroeger in een beklemmende en beperkende cultuur waren opgegroeid. Ze wilden hun dochter een ander soort leven bieden. Door de steun van haar ouders en de kansen die ze nu krijgt in Nederland, ervaart deze vrouw elke dag vrijheid. Voor haar is dit een drijfveer om haar talenten te benutten en zichzelf te ontwikkelen.

Ten slotte raakte ik ook geïntrigeerd door mensen die vertelden dat zij schoonheid ervaren in het mysterie van het leven. Er zijn gebeurtenissen in het leven die je overkomen of verrassen en deze zijn soms onverklaarbaar. Je kan zelf kiezen hoe je met deze onverklaarbaarheden omgaat en welke rol je ze geeft in je leven. Kies je ervoor om alles over je heen te laten komen en het te accepteren zoals het is of probeer je een diepere betekenis te geven aan deze onverwachte ervaringen?

Het pompeblêdenpad

'Wat is voor mij de schoonheid van het leven?' Dat was de vraag die bij mij bleef hangen na het lezen van Obbema's boek. En zoals gezegd, kwam toen mijn herinnering aan de Friese meerbladeren-attractie bovendrijven. Het pompeblêdenpad voelt voor mij namelijk als een metafoor voor het levenspad. Soms glibbert en glijdt het aan alle kanten en is het een uitdaging om je eigen waarden (de stapstenen) te blijven volgen. En hoewel je ook af en toe wel eens in het water kukelt en dan weer terug op die verdomd glibberige stenen moet klimmen, is het belangrijk jouw pad te blijven volgen. Dit boek laat zien dat er (metaforisch gezegd) vele stapstenen en verschillende wegen zijn die naar de overkant leiden. Juist het vinden van jouw pad en de bijbehorende tocht met al zijn uitglijders en momenten van evenwicht vormen wat mij betreft de schoonheid van het leven. ▲

Het belang van de dissonante klank

Symmetrie, een egale huid, een rake trap, die in een perfect doelpunt eindigt. In ons huidige vocabulaire lijken de termen 'schoonheid' en 'perfectie' vaak inwisselbaar. Aan symmetrische en continue vormen valt in de moderne architectuur niet te ontkomen. Bij het opknappen van de esthetiek van een stad worden de straten schoongemaakt. De *Mona Lisa* wordt geprezen om de nauwkeurige penseelstreken die zo goed samenvallen dat het schilderij een levensechte afbeelding lijkt. Vaak wordt ons idee van schoonheid gekoppeld aan foutloosheid, een volmaaktheid zonder afwijkende sporen. Echter, als we ons wenden tot de muziektheorie, blijkt deze associatie niet altijd vanzelfsprekend. Een vlugge duik in de muziekgeschiedenis toont aan dat dit beeld van schoonheid niet altijd accuraat blijkt. Aan de hand van Mozart en Jimi Hendrix zal ik aantonen dat we schoonheid niet altijd in het kader van 'perfectie' hoeven te vatten, en dat juist afwijkingen en vreemde combinaties maken dat muziek in zijn hoogste vorm tot uiting komt.

Tekst /// Pleun Kraneveld Beeld /// Romy Veeken

Tijdens een lange autotocht besloten mijn vader en ik uit verveling de huidige Top 50 te luisteren. Het bleek al snel een mislukte poging. Na vier minuten lang de nieuwe hit van Taylor Swift te hebben uitgezeten, zette mijn vader geïrriteerd de radio uit. Het was weer tijd voor de standaard klaagzang over de moderne overgeproduceerde muziek, waar geen fractie passie of drijfkracht meer in te vinden is. Sentimenteel uitte mijn vader zijn nostalgie naar de tijd dat nummers diepgang kenden, en niet elke toon precies binnen de pop-lijntjes paste. Een tijd waarin muziek nog leefde, daadwerkelijke esthetische waarde had, en schoonheid cultiveerde.

Ongelijk geef ik mijn melancholische vader niet. De verbitterde houding tegenover de huidige muziekindustrie is al te herkennen in de 20e-eeuwse *Frankfurter schule*. De maatschappijkritische filosoof Theodor Adorno keurde de popmuziek in de jaren 40 streng af en bracht deze populaire deuntjes in direct verband met het massale kapitalistische systeem. De veelzijdige jazznummers staan volgens hem in direct contrast met de gestandaardiseerde tonen van de popnummers. Uniformiteit en makkelijk verteerbare deuntjes zijn volgens hem tekenend voor de kapitalistisch gedreven cultuurindustrie. De oppervlakkige tonen zouden de luisteraar passief houden, en van enige kritische gedachten weerhouden. De *sound* van de popmuziek vindt zijn uitgangspunt dan ook niet in originaliteit en sentiment, maar dient enkel als commercieel apparaat om een breed publiek te trekken en zo te manipuleren. Als we Adorno volgen, vindt muziek zijn authenticiteit dus niet in de gestandaardiseerde modellen van de popmuziek, maar in artistieke experimenten en individuele expressie.

Zoals de maatschappij-criticus Adorno ons vorige eeuw al voorlegde, vindt muziek zijn schoonheid dus niet altijd in het volgen van de consonante regeltjes, maar juist in de overschrijdende dissonantie

Adorno's kritiek is herleidbaar tot twee antonieme concepten in de muziektheorie: consonantie en dissonantie. Beide termen hebben betrekking op de samenklank van akkoorden. Een akkoord wordt 'consonant' genoemd wanneer de tonen in overeenstemming zijn en een harmonieuze klank voortbrengen. Zo wordt er een gevoel van rust, vrede en stabiliteit gecreëerd. De tonen die worden aangeslagen sluiten feilloos op elkaar aan en creëren een algeheel volmaakte samenklank. De consonante melodie staat lijnrecht tegenover zijn tegenpool: de dissonante klank. Dissonantie is eigenlijk alles wat buiten de gebaande paden van de harmonieuze regels treedt. Het wringen van de onverenigbare klanken geeft dissonantie haar kenmerkende effect. Zo roepen de klanken gevoelens van onrust, chaos en onzekerheid op. De luisteraar wordt door de spannende en onvolmaakte klanken in verwarring gebracht en meegenomen in een intense emotionaliteit.

Het ontoegankelijke karakter van het dissonante akkoord komt zijn populariteit niet ten goede. Zo maken veel genres voornamelijk gebruik van consonante akkoorden, en komt dissonantie over het algemeen in populaire muziek weinig voor. De genres blues, folk en pop zijn dan ook gecentreerd rondom het creëren van een stabiel

Juist door met de muzikregels te spelen en met wringende klanken te experimenteren, vormt Hendrix zijn typerende geluid

en aangenaam gevoel, de consonante toon is hier meer op zijn plek. Neem bijvoorbeeld de razend populaire hit 'Dance Monkey' van de artiest Tones and I. Het gehele nummer is in feilloze harmonie, de structuur is helder en de akkoorden sluiten juist op elkaar aan. In de toonsoort van fis-mineur begint het nummer met het corresponderende f-mineur akkoord. Zo volgen de akkoorden d en e, nog steeds keurig passend binnen het schema van fis-mineur. De progressie rondt uiteindelijk met cis-mineur, de sublieme 'perfecte vijfde', af. Er is geen spoor van incorrectheid of imperfectie in het nummer terug te vinden. Het nummer heeft zijn pakkende aard aan de simpele structuur te danken, de melodie herhaalt zich van begin tot eind. Door binnen de lijntjes te werken en niet van de muzikregels af te wijken, brengt de zangeres Tones and I een toegankelijk en consonant nummer tot stand.

Als het doel is om een pakkend en amuserend nummer te creëren, komt consonantie dus goed van pas. Het is echter de vraag wat de intenties van de artiest zijn. Zo zien we dat dissonantie in veel genres buiten de popmuziek een belangrijke rol speelt. Zo is dit belang onder andere in het werk van Mozart te herkennen. Dissonante klankcombinaties geven Mozart juist de mogelijkheid om drama, spanning en emoties te creëren in zijn muziek. Door spannende noten aan te slaan trekt hij de luisteraar mee in zijn verhaal. In een van zijn bekendste strijkkwartetten, het 'Haydn-kwartet', experimenteert Mozart met verschillende dissonante klanken. De plots vloekende harmonieën geven zijn stuk een onvoorspelbare wending, en de luisteraar wordt in een emotionele achtbaan meegesleurd. Mozart laat wringende klanken tegen elkaar opbotsen om zo complexe, veelzijdige emoties tot uiting te brengen. Juist de echtheid en diepgang van de onconventionele tonen in het dissonante 'Haydn-kwartet' maken het tot een goed en gewaardeerd werk.

Ook in de rockmuziek valt niet aan enige dissonantie te ontkomen. De legendarische jaren 70-artiest Jimi Hendrix heeft zijn *sound* te danken aan het gebruik van onvoorspelbare en onverenigbare klanken. Zo staat zijn grootste hit 'Purple Haze' bekend om het gebruik van een van de meest dissonante tonen in de muziek: de beruchte 'duivelse tritonus'. Deze huiveringwekkende naam stamt uit de middeleeuwse kerk, en was in veel christelijke gemeenschappen verboden te spelen. De tritonus heeft zijn duivelse referentie te danken aan de wrede klank van de overmatige kwart, een vloekende halve stap groter dan de perfecte kwart. De combinatie van het interval tussen twee noten die drie tonen van elkaar verwijderd zijn creëert een instabiel geluid. In 'Purple Haze' speelt Hendrix uitdagend in op dit duivelse interval, en als opening van zijn nummer slaat hij de vloekende snaren aan. Door het samenvallen van de noten een aïs creëert de tritonus hier een sterk dissonante klank. Hendrix weet dit duivelse geluid zo ten behoeve van de sfeer van het nummer zelf in te zetten. Geen resolutie, geen samenkomst van klanken, maar enkel wringende tonen zijn kenmerkend voor dit iconische nummer. Juist door met de muzikregels te spelen en met wringende klanken te experimenteren, hebben de typerende gitaarriffs van Hendrix door de onvoorspelbare tonen een meeslepend effect. Hendrix' regelmatige gebruik van dissonantie heeft dan ook bijgedragen aan de algehele waardering van zijn gitaarriffs en muziek.

Echte schoonheid en sublimiteit werkt buiten de gebaande paden, en laat de gemaakte hokjes achterwege

Wat kunnen we hiervan leren? Misschien kwam Adorno's kritiek niet uit de lucht vallen. Hoewel 'Dance Monkey' door de voorspelbare harmonie lekker wegluistert, is de emotionele spanning ver te zoeken. Dissonante muziek vindt aansluiting bij de diversiteit en complexiteit van de menselijke emotie, en kan zo dieper reiken dan de enkel vrolijke of droevige consonante melodie. Zoals Adorno ons vorige eeuw al voorlegde, vindt muziek zijn schoonheid dus niet altijd in het volgen van de consonante regeltjes, maar juist in de overschrijdende dissonantie. De muziklegendes uit het verleden wijzen op het cruciale belang van dissonantie in de muziek aan. Juist door met klanken en akkoorden te experimenteren zijn de grootste meesterwerken tot stand gebracht. Mozart zou Mozart niet zijn als hij elk refrein met een 'perfecte vijf' af zou ronden. De jaren 60-rockmuziek zou zonder de dissonante klanken van Jimi Hendrix niet hetzelfde zijn.

Hoewel we geneigd zijn om schoonheid door het filter van symmetrie, foutloosheid en perfectie te bezien, lijkt de muziekgeschiedenis een ander beeld te schetsen. Met het gebruiken van de juiste hokjes en maten zal een nummer zelden voorbij simplicitéit en voorspelbaarheid reiken. De diversiteit en complexiteit van de menselijke emotie valt niet binnen de consonante regeltjes te vatten. Juist imperfecties en subtiele verbuigingen brengen een subliem nummer tot stand. Misschien is het tijd om het idee van schoonheid als 'perfectie' los te laten, en de echte schoonheid van imperfectie en fouten in te zien. Door voorbij het plaatje van foutloosheid en volmaaktheid te gaan, maken we plaats voor een rijker beeld van wat schoonheid daadwerkelijk is, en voor ons kan betekenen. ▲

De verlate lenteschoonmaak

Mijn matras ligt op de grond, ik draag linnen broeken en heb geen rijbewijs, dus do-it-yourself is een logische opvolging van hoe mijn lifestyle zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Tel daarbij op dat ik de lenteschoonmaak dit jaar heb overgeslagen (deadlines, werk, andere excuses) en je komt uit bij een stuk waarin ik DIY-schoonmaakmiddelen ga recenseren.

Tekst /// Dieuke Kingma Beeld /// Romy Veeken

Onder een grote stapel kranten en verdwaalde brieven ligt een boek waarin alles staat dat ik nodig heb. De probleemregio's van mijn huis zijn de badkamer en de keuken. Vandaag gaan we aan de slag met azijn, water, groene zeep en baksoda.

De ontkalker

Mijn ouders hadden een ontkalker in de meterkast staan. Het was een vrij log ding met een duidelijk doel: zorgen dat er geen kalk meer in het water zat. Zodra ik uit huis ging, werd ik geconfronteerd met de harde realiteit dat niet ieder huis een ontkalker heeft.

Azijn en heet water: meer heb je niet nodig, vertelt het recept. Omdat ik niet weg ben van een badkamer die ruikt naar een geschifte saladedressing, druppel ik er wat lavendelolie doorheen. Ik spuit het goedje op de muren en krijg kramp in mijn duim, terwijl de zweetdruppels over mijn nek stromen. Na een paar minuten in spanning afgewacht te hebben, ga ik er met een doekje overheen, maar dat blijkt niet genoeg. Met twee sponzen ga ik de kalk hardhandig te lijf.

Eindstand: het werkte niet. In eerste instantie was ik hoopvol, want de douchekop werd eventjes een fish-eyespiegel. Maar een uur later is de boel opgedroogd en zie ik nog steeds witte vlekken. Simpel recept en mijn hele badkamer ruikt nu naar Zuid-Frankrijk, maar het doet niet wat het belooft.

4/10

De ontstopper

Ik zal mezelf nog wat verder exposen en toegeven dat ook mijn doucheputje niet ontsnapt aan een spaghetti-nest van haren. Daar ga ik niet te veel op in, want dit stuk gaat over hoe ik ervan afkom.

Bij eerdere pogingen heb ik een prutje gemaakt van water en schoonmaaksoda, het in de afvoer gegooid en daar schoonmaakazijn aan toegevoegd. Het goedje brulde en bubbelde, maar wat blijkt: schoonmaaksoda + azijn = water. Toen Google me de waarheid vertelde, was ik niet verbaasd, want ik had het trucje al vier keer geprobeerd zonder enig resultaat.

Tot afgelopen woensdag, toen ik geen schoonmaak-, maar baksoda uitstrooide over mijn spaghetti-nest. De natuurazijn moest deze keer worden toegevoegd aan de waterkoker (twee vliegen in één klap, want daarmee ontkalk je ook je waterkoker) en dat moest vervolgens weer bij de baksoda. Wat er toen gebeurde was spectaculair.

Ook nu bruiste mijn doucheputje, maar het klonk zachter, verlegener. En verdomme, het werkte ook nog: geen pierebadje meer onder mijn douche, maar een afvoer die werkt.

(Mijn mede-hoofdredacteur merkte op dat het vrij explosief kan worden als je de ingrediënten samen in een afgesloten container doet, dus: doe dat niet. Echt eerst die bakingsoda en daarna het water-en-azijnmengsel)

9/10

De allesreiniger

Ik zou willen dat het spectaculairder was, maar om allesreiniger te maken los je gewoon wat marseillezeep op in heet water en voeg je baksoda toe. Het is spotgoedkoop, werkt als een tierelier en je oma gebruikte het waarschijnlijk veertig jaar voor je geboorte ook al. Je kan ook je kleren wassen met die zeep. En je vloer. En je muren. Eigenlijk alles.

10/10

Conclusie

Zelf schoonmaakmiddelen maken is makkelijk en goedkoop, al is het altijd goed om je een beetje in te lezen voordat je aan het mixen gaat beginnen. Laatste tip voor een schoon huis: wacht niet tot die lente-schoonmaak. ▲

Het afval van schoonheid

garbage poetry

Wat is afval? Wat het in elk geval niet is, is schoon. Het stinkt, wordt afgesloten in een zwarte zak waar geen geur of kleur meer uitkomt en zo ver mogelijk verwijderd van waar het oorspronkelijk vandaan kwam. ‘Zo, daar zijn we mooi van af’, zeg ik tegen mijn huisgenoot nadat ik de zak die er al een paar dagen te lang stond eindelijk heb weggegooid. Zelfs in onze taal heeft afval negatieve connotaties: worden behandeld ‘als vuil’, praten over iemand ‘als een stuk stront’. Het is een restproduct waar we het liefst afstand van nemen, en bovendien het tegenovergestelde van schoon: vies. Dit lijkt misschien een probleem, maar laat je niet afschrikken door de smoezeligheid. Door het afval in ons dagelijks bestaan te analyseren kan het een andere betekenis krijgen.

Tekst /// Laura Slee Beeld /// Jip Schalkx - @schalkx.jip

Mensen zijn de enige diersoort die resten weet te creëren die niet kunnen worden afgebroken. Terwijl dierlijke resten weer worden geïntegreerd in de natuur en deel uitmaken van het ecosysteem, kan ons afval blijven bestaan zonder verder leven te stimuleren. Denk bijvoorbeeld aan niet-organisch materiaal als plastic, dat moeilijk of niet afbreekbaar is en zelfs een schadelijk effect kan hebben op de omgeving. Ons afval is geen onderdeel van een natuurlijk ecosysteem, ook al is het wel onderdeel van ons menselijk bestaan. We zien het terug in ons straatbeeld en onze dagelijkse afvalproductie. Gemeenten draaien complexe logistieke programma's om het afval van huishoudens te verzamelen en te verwerken, maar we hebben niet altijd door hoeveel moeite dit kost.

Filosoof Lisa Doeland noemt deze schijn in haar boek *Onszelf voorbij* het ‘afvalspook’. Wanneer je iets weggooit, wekt dit de illusie dat het weg is, maar dat is niet het geval. Nadat je het hebt weggegooid begint het afval juist aan zijn reis, een proces waarbij interventie van de mens belangrijk is. De containers worden niet vanzelf geleegd en het afval lost niet zomaar op. Dit ‘afvalspook’ is een onzichtbare aanwezigheid die ons achtervolgt. Het maakt een wezenlijk deel uit van ons menselijk bestaan, maar we zijn ons er niet altijd van bewust. Er wordt gedachteloos geproduceerd en geconsumeerd, zonder dat er wordt stilgestaan bij de toekomst of het verleden. Alles draait om het hier en nu, waardoor we niet goed nadenken over eventuele consequenties, zo ook wat er gebeurt met ons afval.

Denk maar aan hoe makkelijk het is om iets als afval te bestempelen: ‘Dat kan weg’, zeg ik vaak als ik geen zin heb om het laatste restje pasta morgen weer op te warmen. John Scanlan, socioloog

en filosoof, kenmerkt afval als iets dat veroordeeld is tot een conditie van massaliteit of universaliteit, waar geen [individuele] kwaliteiten meer aan te pas komen. Mijn pasta is verlept en bezit geen eigenschappen zoals ‘lekker’ of ‘voedzaam’ meer. Afval is een eindstadium zonder kenmerken. Er vindt een verandering plaats in onze relatie tot het product. Wat het is, is niet meer wat het was. Het afval is vervreemd van zijn originele staat. Het verliest zijn waarde of is niet meer nuttig, in sommige gevallen, zoals in het geval van mijn pasta, is het vies geworden.

Er wordt gedachteloos geproduceerd en geconsumeerd, zonder dat er wordt stilgestaan bij de toekomst of het verleden

Dit lijkt absoluut, maar dat hoeft niet zo te zijn. Het benoemen van kwalitatieve eigenschappen brengt de verbinding terug met ons afval en zo stimuleert zo misschien ook een betere omgang ermee. Denk aan het scheiden van afval in de categorieën plastic, organisch en rest. Zo wordt het niet meer weggezet als iets massaa's, maar wordt er waarde toegekend aan het afval door aspecten ervan te herkennen en zo te erkennen. Op die manier kan het weer deel uitmaken van ons menselijke ecosysteem, want het kan worden hergebruikt.

Christopher Todd Anderson, afvalecoloog, beschrijft afval als iets liminaals. Hij stelt afval als een substantie die en een concept dat aan de grenzen van ons eigen ecosysteem leeft. Het kan in sommige gevallen fysieke doorleven of doorgegeven worden (wanneer je dus je afval scheidt en er de kans bestaat dat het wordt hergebruikt), maar het kan ook zo zijn dat het nutteloos blijft. Het hoeft dus niet een ecosysteem te 'stoppen', afval kan er ook een onderdeel van zijn. Wanneer je je glas in de glasbak stopt, haalt de vrachtwagen je flessen op en maakt er zo weer nieuwe van.

Anderson gaat verder over hoe op conceptueel niveau afval een veranderlijk karakter qua levendigheid heeft. Afval zou juist ook een plek kunnen zijn waar leven ontspringt. Anderson laat dit zien door middel van *garbage poetry*. *Garbage poetry* is een Amerikaans fenomeen uit de twintigste eeuw, en is een perspectief dat afval meer in de richting van schoonheid conceptualiseert. In de tekst *Sacred Waste: Ecology, Spirit, and the American Garbage Poem* zoekt Anderson verschillende manieren hoe we afval als onderdeel van ons ecosysteem zouden kunnen zien. In een gedicht dat van Robert Duncan dat Anderson aanhaalt is de vuilnisbelt juist een vrijplaats voor natuur waar leven en dood tussen verschillende materialen samenkomen. In dit gedicht wordt de lezer meegenomen op een korte reis, waarin een beeld van het leven op een vuilnisbelt wordt geschetst:

Robert Duncan, Nor is the Past Pure

This is the Book of the Earth, the field of grass flourishing.
This is the region that feeds forth souls under the old orders
returning to the dominion of its King and Queen. It is only the
midden heap, Beauty: shards,
scraps of leftover food, rottings,
the Dump
where we read history, larvae of all dead things,
mixd seeds, waste, off-castings, despised treasure, vegetable
putrifications:
from this adultery committed,
the plant that provides, Corn
that at Eleusis Kore brought
out of Hell, health manifest. [...] This is the Book of the Provider.

Volgens Duncan komen de natuurlijke en de menselijke geschiedenis juist samen op een plek waar vuilnis gedumpt wordt. In 'Nor is the Past Pure' brengt hij een perspectief naar voren van ecologische hervorming, waarin het niet-organische materiaal een vruchtbare toekomst mogelijk maakt (denk aan 'waste' en 'the plant that provides' uit het gedicht). Waar we vuilnis in het dagelijks leven liever opgeruimd zien, is het in dit gedicht een basis voor leven. Duncan creëert een mythische omgeving waar het rottende eten en dode dingen met onverwachte schoonheid worden geassocieerd.

Het gaat niet over afval als massa, maar de poëtische kant ervan wordt benadrukt door kleine onderdelen van de vuilnisbelt uit te lichten. Ook al blijkt uit onderzoek misschien dat een vuilnisbelt niet letterlijk voor nieuw leven kan zorgen, geeft *garbage poetry* wel voor een verrassende invulling aan het begrip 'afval'.

Duncan creëert een mythische omgeving waar het rottende eten en dode dingen met onverwachte schoonheid worden geassocieerd

Hier wordt afval niet buiten ons ecosysteem geplaatst, maar maakt het er deel van uit. Of dit negatieve of positieve gevolgen heeft, ligt open ter interpretatie. Echter, de lezer wordt wel geconfronteerd met de eventuele schoonheid van afval. Een mogelijkheid die ook te vinden valt in dat wat ooit vies was: we worden opgeroepen en vooral ook uitgedaagd om voorbij onze eerste indruk te gaan. De schoonheid van afval zit hem er juist in dat het niet schoon is, maar dat het vieze ook mooi kan zijn. ▲

In deze tekst wordt verwezen naar een gedicht van Robert Duncan uit het boek: *The Opening of the Field*. (New York: New Directions, 1960).

'De Babel Babelbox', onze nieuwe maandelijkse rubriek, is geopend! *Babels* redacteurs schrijven een persoonlijke bijdrage over het thema van de maand. Deze maand reageerden ze op de vraag: wat betekent schoonheid voor jou?

Tekst /// **Loïs Blank, Elena Cornelisse, Pleun Kraneveld, Phoebe Meekel, Dominique Seelen en Riccardo Tosellini** Beeld /// **Bob Foulidis**

Loïs

'Hello', zei hij, op ietwat zwoele maar vooral aandachttrekkende manier, terwijl hij de 'o' extra lang uitsmeerde. En toen wist ik precies hoe laat het was. Ik liep over straat en kende deze man verder niet: dit was een catcall. Sinds een tijdje heb ik kort haar als vrouw en vanaf de dag dat ik mijn haar kort heb laten knippen, is het aantal keren dat ik word gecatcalld drastisch verminderd. De bewuste keuze om uit het schoonheidsideaal van lang haar bij vrouwen te stappen, draagt een gigantische luxe met zich mee. Minder gecatcalld of aangestaard worden op straat, minder handen die zomaar aan je zitten tijdens het uitgaan. Ik ben eigenlijk nooit dankbaar voor een catcall, maar dit was er niet zomaar een. Dit was een herinnering dat het tijd is om een kappersafspraak te maken.

Elena

We geven het veel namen,
Het benoemt zich in onvoorstelbaar veel gedaanten,
De een noemt het esthetiek,
De ander wonderbaarlijk mooi,
Ik noem het slechts schoonheid.

Een eindeloos gevoel van vrede
Dat Apollo door je hart heen rijgt
Met een staf van erkenning
Want je ziet hetgeen
je niet wist
altijd gewild te hebben
Je voelt hetgeen je dacht nooit gekend te hebben
Je bemerkt een begeerte
Gezien te worden door het onweerstaanbare.

Het schilderij van Botticelli,
Haar ogen op mij gericht als zij uit haar schelp rijst
De klapproos die onbevreesd groeit waar ze wil,
De groene ogen die mij omsingelen met liefde
Terwijl een vreemde man de deur voor mij openlaat.

Wat zo vreemd voelt aan schoonheid,
Is dat het mij aanraakt,
Mij ziet
Zonder enige pretenties,
Zonder enige verwachting gezien te worden
Het ademt en bestaat
Om een reden onbekend voor mij.
Maar ze laat mij leven,
Achter met een onbestemd gevoel.

Pleun

Voor mij is schoonheid de vereniging van losstaande delen die niet anders zouden moeten zijn, en niet anders zouden kunnen zijn. De stille overeenstemming van het bestaan, zonder een afzonderlijk doel of streven. De combinatie van de zon en de wolken die net op de juiste wijze samenvallen. De samenvallende kleuren in een hangend schilderij. Een plotselinge, onbedoelde glimlach. Niet het worden of het streven, maar de genoegzaamheid met het zijn zelf, dat is wat schoonheid voor mij betekent.

Phoebe

Het is lastig om kort samen te vatten wat schoonheid voor mij betekent, aangezien het een breed concept is. De hele dag door kom ik in aanraking met dingen die bij mij een gevoel van adoratie of verafschuwing kunnen opwekken. Voor mij is schoonheid het feit dat ik leef en dat dit leven ook eindig is. Ooit zal ik geen indrukken meer opvangen van deze wereld en dat is jammer, maar het zorgt er wel voor dat ik de mensen, natuur en cultuur om mij heen liefheb. Ik hecht waarde aan dingen, omdat alles in mijn ogen eindig is en je er dus van moet genieten.

Dominique

Herinneringen aan schoonheid

Schoonheid is als het schitteren van de sterren aan de blauwe hemel
Als het gefluister van krekels
Als het warme water dat me omarmt
En als de stilte van de vroege zomerochtend

Schoonheid is als het restaurant op de heuveltop
Als het geschuif van de plastic stoeltjes over de oude stenen vloer
Als het zachte linnen op de ongedekte tafel
En als die moedige lichtjes die opdoemen uit de donkere vallei

Schoonheid is als de handen die je vasthoudt als het te donker is om het pad nog te zien
Schoonheid is als de extra schaduwen die, in het licht van de felle zon, de jouwe niet alleen doen lijken

Riccardo

Mijn favoriete soort schoonheid wekt leergierigheid op. Het zien van de film *Lawrence of Arabia* als kind markeerde bijvoorbeeld het begin van mijn fascinatie voor het Midden-Oosten. Ik ging veel lezen over de ontzagwekkende Wadi Rum-woestijn en haar eeuwenoude geschiedenis. Deze zomer raakte ik in de Dolomieten onder de indruk van gefossiliseerde pootafdrukken van dinosauriërs die in een rots zaten. Ik beeldde me in hoe die dieren daar 300 miljoen jaar geleden door de modder liepen en besepte dat het niet te laat was om nog op mijn 26e een dinofase te krijgen. De wereld verveelt nooit zo. ▲